

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ЛАКТАШИ
Начелник

**ПРОЦЈЕНА
УГРОЖЕНОСТИ ОД ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И
ДРУГЕ НЕСРЕЋЕ ОПШТИНЕ ЛАКТАШИ**

УВОД

Систем заштите и спасавања је обједињен облик управљања и организовања снага и субјеката система заштите и спасавања на спровођењу превентивних и оперативних мјера и извршавању задатака заштите и спасавања људи и добара од посљедица елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа, катастрофа, епидемија и других опасности и несрећа које могу угрозити становништво, материјална и културна добра и животну средину, укључујући и мјере опоравка од насталих посљедица.

Област заштите и спасавања на нивоу Републике Српске уређена је Законом о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Српске“, број: 121/12). Чланом 22. наведеног закона дефинисано је да Скупштина општине доноси Процјену угрожености од елементарне непогоде и друге несреће и да Начелник Општине предлаже наведену процјену.

У складу са наведеним, цивилна заштита општине Лакташи иницирала је прикупљање података од стране надлежних органа за израду процјене, а у складу са Уредбом о садржају и начину израде плана заштите од елементарне непогоде и друге несреће („Службени гласник Републике Српске“, број: 68/13).

Процјена угражености пружа објективну слику ризика на територији општине Лакташи, идентификује несреће и катастрофе и анализира вјероватноћу као и штетне посљедице на људе, имовину, околину и инфраструктуру.

Процјена угрожености је основни документ који ће послужити за израду Плана заштите и спасавања од елементарних непогода и друге несреће органа, организација, привредних друштава и других субјеката на територији општине Лакташи и Програма развоја цивилне заштите у области заштите и спасавања.

Треба имати на уму да овај документ није коначан, односно да је он као и сваки други документ који обрађује динамичну материју, подложен промјенама, допунама и дорадама, у складу са актуелним дешавањима у природном и друштвеном окружењу, те напомињемо да ће се у наредном периоду, према потреби, Процјена угрожености од елементарне непогоде и друге несреће општине Лакташи мијењати и развијати, те постајати како квалитативно тако и квантитативно обухватнија и обимнија.

ОПШТИ ДИО ПРОЦЈЕНЕ УГРОЖЕНОСТИ

1. Положај и карактеристике територије општине Лакташи

а) Географски положај, површина и границе са сусједним општинама

Лакташи се налазе на 44° 46' до 44° 59' сјеверне географске ширине и 17° 10' до 17° 29' источне географске дужине, смјештени у западном дијелу Републике Српске и сјеверозападном дијелу Босне и Херцеговине, на простору између града Бањалука и општина Градишка, Србац, Прњавор и Челинац. Ријека Врбас, која протиче средином њене територије у дужини од 25 km, дијели је на жупски (десна обала Врбаса) и поткозарско-лијевчански дио (лијева обала Врбаса).

Административно је подијељена у 11 мјесних заједница са 37 насељених мјеста, у којима на укупној површини од 38.838 хектара, живи 36.848 становника распоређених у 11.443 домаћинства (прелиминарни резултати пописа становништва, домаћинства и станова у Босни и Херцеговини у 2013. години) што је 94 становника на km². У самом општинском средишту Лакташа живи 5.879 становника, док је најбројнија мјесна заједница Трн са 11.744 становника и само насељено мјесто Трн са 6.023 становника.

Подручје општине Лакташи је насељавано од давнина. Основни разлог је то, што је увијек било, а и данас се налази на важном путу. Некада давно је то био римски „Пут соли“ из Далмације у Панонију, а данас је то важна раскрсница токова робе, људи и капитала. Захваљујући повољном геостратешком положају и постојећој инфраструктури, општина Лакташи је добро повезана са сусједним општинама и ширим окружењем: Бањалука – Градишка – Окучани (излазак на ауто-пут Београд – Загреб), затим Клашнице – Прњавор, Лакташи – Србац, а међународни аеродром Бањалука је удаљен свега три (3) километра од општинског средишта, што ово подручје чини блиско са европским и свјетским метрополама. Удаљеност Лакташа од великих регионалних центара (Београд, Загреб, Сарајево и Љубљана) је од 150 до 300 километара.

Према карактеристикама рељефа ради се о претежно равничарској општини (низијски рељеф Лијевче поља и ниске терасе Врбаса и његових притока). У ободним дијеловима општине протежу се ниске планине и брежуљкасти облици рељефа.

Клима је умјерено континентална са изражена четири годишња доба, просјечном годишњом температуром од 11°C и довољном количином падавина. Климатски услови су повољни прије свега за развој пољопривредне производње, али у задњим годинама све више се јављају екстремни хидролошки догађаји (поплаве, суше и олујни вјетрови) који наносе огромну штету пољопривредним културама, инфраструктурним, привредним и објектима за становање. Анализе показују да ће се падавине екстремних интензитета, које доводе до поплава повећавати, а продужаваће се и период суша.

б) Геолошке карактеристике

Геолошке карактеристике земљишта општине Лакташи одређују значајни дио природних услова и ресурса. Оне би се сажето могле дефинисати разноврсним литолошким саставом, сложеном грађом, различитом старости стијена, различитог постанка, различитих геомеханичких, хидролошких, минерогених, сеизмичких и других особина.

Најстарије формације припадају тријасу. Заступљеност творевина по старости је различита. По постанку су седиментне, магматске и метаморфне. По врсти кречњаци, лапоровите стијене, глинци, шкриљци, пјешчари, рожнаци, глина, пјескови, шљунак и др. Литолошка промјенљивост често изразита тектонска оштећења и други чиниоци условљавају и одређене геомеханичке особине.

Извршена категоризација земљишта према носивости тла указује да стабилни терени припадају равничарском дијелу ријечних и поточних долина, поља и заравњеним теренима осталих литолошких чланова. Она и преовлађује осјетно на подручју Општине. Нестабилним теренима припадају подручја са знатним учешћем полувезаних стијена или стијена само са њиховим присуством на већим косинама. Овој категорији је блиска категорија потенцијално нестабилних терена која је сличног састава као и претходна, али без активних процеса нестабилности. Нестабилност, тј. клизишта се активирају посебно у условима повећане влажности тла, засјецања, повећаног оптерећења и слично.

Сеизмичке карактеристике овог подручја указују да оно припада сеизмички врло активним теренима у Републици Српској. Висок степен сеизмичности узрокују земљотреси, жаришта ових терена, али и сусједних као што су бањалучки, челиначки, јајачки, лукавачки, петрињски и други. Основни степен сеизмичког интензитета на простору Општине је 8°MCS.

в) Број, врста и величина насеља

На подручју Општине има 11 мјесних заједница са 37 насељних мјеста. Већи дио Општине није густо насељен, а већа насеља су Трн, Лакташи, Александровац, Маглајани, Слатина, Гламочани, Јаблан, Јакуповци и Велико Блашко. На подручју општине Лакташи живи укупно 36.848 становника или 94 становника на 1 km² распоређених у 11.443 домаћинства.

Поред напријед наведених насеља, структуру насеља чине разбијени тип насеља гдје су најзаступљенија насеља у којима живи 500 до 1.000 становника, односно насељена мјеста са 200 до 500 становника.

Негативне особине оваквог типа насеља су бројне, а најзначајније су ипак оне које се односе на опремање насеља друштвеном и комуналном инфраструктуром, као и оне које се односе на нерационалан начин кориштења земљишта, а позитивна особина је мања повредивост у случају елементарних непогода и других несрећа.

Ред. број	Назив мјесне заједнице и насеља	Број становника	Број домаћинстава
1.	2.	3.	4.
1.	ТРН	11.744	3.515
	Трн	6.023	1.787
	Јаблан	2.247	651
	Гламочани	2.027	631
	Буковица	697	197
	Шушњари	750	249
2.	ЛАКТАШИ	7.662	2.410
	Лакташи	5.879	1.869
	Маховљани	1.015	327
	Петошевци	632	170
	Ријечани	136	44
3.	КЛАШНИЦЕ	3.169	969
	Јакуповци	1.696	507
	Велико Блашко	1.473	462
4.	МАГЛАЈАНИ	3.149	927
	Маглајани	1.676	461
	Мрчевци	777	258
	Косијерово	696	208
5.	АЛЕКСАНДРОВАЦ	2.444	788
	Кобатовци	881	280
	Александровац	865	268
	Бакинци	524	171
	Крнете	174	69
6.	СЛАТИНА	2.126	648
	Слатина	1.420	413
	Мало Блашко	706	235
7.	КРИШКОВЦИ	1.864	631
	Кришковци	620	214
	Милосавци	524	175
	Папажани	386	125
	Шешковци	334	117
8.	ЧАРДАЧАНИ	1.317	423
	Чардачани	681	216
	Довићи	355	110
	Милошевци	281	97

9.	ЈАРУЖАНИ	1.170	386
	Кадињани	481	170
	Јаружани	480	154
	Ћетојевићи	209	62
10.	АЛЕКСИЋИ	1.118	357
	Бошковићи	407	138
	Љубатовци	290	83
	Алексићи	237	69
	Рајичевци	184	67
11.	ДРУГОВИЋИ	1.085	389
	Друговићи	784	286
	Деветина	171	59
	Кољани	130	44
	УКУПНО ОПШТИНА ЛАКТАШИ	36.848	11.443

г) Хидрографска мрежа и карактеристике, подземне воде

Цијела територија општине Лакташи спада у сливно подручје ријеке Врбас. Дужина тока ријеке Врбас кроз подручје општине Лакташи је 25 километара. Велики утицај на количину протицаја, као и висину водостаја има ХЕ Бочац. Брзина воде се креће у границама од 0,3 до 4,0 м/сек., док просјечна температура износи око + 10°.

На режим тока ријеке Врбас велики утицај имају хидроелектране, посебно ХЕ Бочац која својом акумулацијом и режимом рада директно утиче на количину воде која Врбасом протиче кроз Лакташе. Са аспекта смањења ризика од поплава можемо рећи да је општина Лакташи у доста доброј позицији због тога што се поплавни таласи који долазе Врбасом могу најавити у сарадњи са ХЕ Бочац која може у значајној мјери ублажити велике воде које долазе Врбасом регулисањем протока на хидроелектрани Бочац као и сарадњом са републичким хидрометеоролошким заводом који врши мјерење водостаја на хидролошкој станици Делибашино село.

Највеће притоке ријеке Врбас су Ступчевица, Буковица, Маховљанска ријека, Турјаница као и остали бујични потоци код којих за вријеме прољетних и јесењих киша долази до наглог раста водостаја и излијевања из корита и плављења пољопривредног земљишта, инфраструктуре, привредних и стамбених објеката.

До наглог раста водостаја значајно доприносе и велике огољене површине на околним брдима са којих је исјечена шума. Врбас је премоштен на три (3) мјеста и то у Трну, Клашницама и на путу Петошевци – Милошевци.

Термалне воде Лакташа и Слатине представљају интересантну и велику вриједност. Постоји оправданост даљих истраживања и захватања нових издана и нових нивоа термалних вода за искориштавање у балнеолошке и термоенергетске сврхе.

Од осталих водених ресурса на територији општине Лакташи најзначајнији је подземна акумулација у алувиону Лијевче поља, чије се, према процијенама изведеним на основу досадашњих истражних радова и резултата студијских и моделских испитивања, експлоатационе количине на подручју Општине крећу од 1.500

до 2.000 лит/сек. односно за читав регион Лијевче поља до 5.000 лит/сек. што представља највећи ресурс подземних вода у Републици.

Преглед максималних водостаја ријеке Врбас на хидролошкој станици Делибашино село за период 2000. до 2014. година:

Година	Кота нуле	Максимална вриједност водостаја цм
2000	141,38	244
2001	141,38	677
2002	141,38	350
2003	141,38	188
2004	141,38	547
2005	141,38	292
2006	141,38	369
2007	141,38	234
2008	141,38	314
2009	141,38	394
2010	141,38	606
2011	141,38	234
2012	141,38	388
2013	141,38	350
2014	141,38	816

У мају мјесецу 2014. године, услед излијевања Врбаса и свих његових притока, дошло је до катастрофалних поплава које су захватиле шире подручје општине Лакташи при чему су причињене огромне материјалне штете на пољопривредном земљишту, инфраструктури, привредним, стамбеним и помоћним објектима. Из претходне табеле може се видјети да је Врбас, дана 16.05.2014. године достигао свој максимум и да је на хидролошкој станици у Делибашином селу измјерен водостај од 816 центиметара. Истог дана ХЕ Бочац је из своје акумулације испуштала 828 м³ воде у секунди.

д) водни ресурси и водоснабдијевање

Снабдијевање становништва водом за пиће обавља се на два начина и то организовано и контролисано, преко фирми КП „Будућност“ а.д. Лакташи и „Водовод“ а.д. Бањалука, као и у ван урбаним подручјима путем сеоских водовода којима управљају и газдују мјесне заједнице или грађани.

Водовод Лакташи се снабдијева водом са 4 бунара чија се издашност (кумулативно) креће између 60 л/с и 90 л/с, као и „Старог бунара“ са издашношћу 5 до 7 л/с. Мора се нагласити проблем бунара Б1 чија издашност је повремено слаба, тако да се бунар искључује из рада.

Потрошачи водоводног система Слатина се снабдијевају преко 2 резервоара тзв. Стари водовод „Гаковица“ са кога се снабдијева око 100 потрошача Горње Слатине и резервоара запремине 2.000 м³ који се пуни водом из Бањалучког водовода. Важно је истаћи да је воде било у довољним количинама. Томе је допринијела веома повољна година у хидролошком смислу. Велике количине падавина утицале су на смањену потрошњу. У противном, кад је дугачак сушни период потрошачи Слатине су изложени строгом режиму редукције у испоруци воде. Оно што је значајно истаћи да је

Завод за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“ као значајан потрошач како са аспекта потрошње воде тако и са аспекта дјелатности којом се бави у току 2014. године прикључен на главни дистрибутивни цјевовод чиме је омогућено снабдијевање водом из резервоара до последњих залиха тј. без редукције у испоруци. Објективно сагледавање проблема налаже крајње озбиљан приступ у рјешавању проблема у водоснабдијевању Слатине у љетњем периоду. КП „Будућност“ а.д. Лакташи покушава пронаћи рјешења за превазилажење овог проблема. За рјешавање овог проблематике потребна су велика финансијска улагања.

Локални водовод Друговићи: Друговићи се снабдијевају водом са 2 изворишта („Друговићи“ и „Кришковци“) а мјерење произведене воде постоји само за водоводни систем „Друговићи“. Проблем у снабдијевању потрошача Друговића водом тј. укидање редукције рјешен је изградњом нове водоводне линије од резервоара Милосавци до насеља „Бундале“. Трећина потрошача (од 167) пребачена је на водоводни систем „Кришковци“ што је створило услове за укидање свакодневне редукције у испоруци воде. Међутим и поред тога, као и повољне хидролошке ситуације насеља у вишим зонама Друговића су имала повремене прекиде у снабдијевању водом.

Локални водовод Бакинци: Количине произведене воде за 2014. годину су биле довољне с тим да су у љетњем периоду пар дана биле уведене редукције због велике потрошње, али у односу на претходне године, стање је било пуно боље. Што се тиче квалитета воде, овдје је изражен проблем појаве мутноће воде (повремено). Тренутно се припрема изградња таложника за воду, у коме би се извршило „бистрење“ воде, те би таква одлазила у каптажу и даље у резервоар. На тај начин би се смањила мутноћа и поправио квалитет воде.

Водоводни систем „Кришковци“: проблем појаве мангана у води свакако додатно повећава обим радова – редовне обиласке и контролу концентрације натријум-хипохлорита који се користи као дезинфекционо средство, мјерење резидуалног хлора полије извршене деманганизације и хлорисања воде, испирање и чишћење уређаја и пратећих елемената и спојева, вентила, дозир пумпе, узимање узорака итд. Од марта 2013. године стање се нормализовало по питању уређаја за деманганизацију и сви узорци узети за анализу послје процеса деманганизације су исправни.

Водоводни систем „Маглајани“: обезбјеђује довољне количине воде за потрошаче тог система, а вишак воде се преусмјерава у водоводни систем „Лакташи“ (само у случају потребе тј. у љетњим мјесецима). Систем функционише добро, уређај за дезинфекцију такође.

Потрошачи који се снабдијевају водом путем препумпних станица, а то су: Чардачани, Бакинци, Друговићи, Довићи, Велико Блашко, Станивуковићи, Прње, Бабића брдо, Јекића вис, Колонија и Рачића пут повремено остану без воде због квара на пумпама, прекиду у напајању електричном енергијом, али се ти кварови брзо и ефикасно отклањају (одмах по позиву потрошача).

Дезинфекција воде се врши континуирано на свим водоводним системима, с тим да вода за Слатину и мјесну заједницу Трн се испоручује дезинфикована од стране водовода из Бањалуке.

Насеља Трн, Јаблан, Буковица, Гламочани и дио Шушњара се снабдијевају водом из водоводног система „Водовод“ а.д. из Бањалуке.

ђ) клима, режим падавина и температуре

На подручју општине Лакташи влада умјерено континентална клима са топлим љетима и хладним зимама, као последица отворености према континенту и затворености према мору. Средње мјесечне температуре се крећу од -1° до 21° C, док средња годишња температура износи 11° C. Број дана са максималном температуром преко 25° C јавља се у периоду од априла до октобра, док са минималном температуром нижом од -10° C и то углавном у јануару и фебруару.

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Годишња
2003	-0.3	-1.6	6.2	11.0	18.9	24.1	23.1	24.4	15.5	9.9	8.2	1.4	11.7
2004	0.1	2.7	6.0	11.9	14.8	19.6	21.5	21.4	16.0	14.2	6.3	2.6	11.4
2005	0.3	-1.9	4.3	11.8	16.3	19.4	22.0	19.4	17.0	11.4	6.4	2.1	10.7
2006	-1.7	2.3	5.9	12.4	16.0	20.0	22.9	19.5	17.4	13.3	8.0	4.2	11.7
2007	6.2	7.1	9.2	13.6	18.3	22.7	24.0	22.5	14.8	9.9	4.3	0.6	12.8
2008	2.3	5.4	7.9	12.6	17.6	21.5	22.4	22.2	15.7	13.6	8.0	4.4	12.8
2009	-0.7	2.7	7.6	14.2	18.9	20.0	23.3	22.8	18.6	11.4	8.7	4.6	12.7
2010	0.2	2.4	7.5	12.0	16.5	20.4	23.1	21.8	15.7	9.4	8.9	1.5	11.6
2011	1.9	1.7	7.1	13.0	16.0	21.2	23.1	23.7	20.2	11.0	3.1	3.9	12.2
2012	2.0	-2.8	9.3	12.7	16.1	23.0	25.2	24.4	18.9	12.5	9.9	1.3	12.7
2013	2,8	2,3	6,1	13,4	16,6	20,4	23,0	23,5	16,7	13,1	7,4	2,5	12,3
2014	5,6	6,5	9,6	13,1	15,8	20,3	21,7	20,6	16,4	13,5	8,9	4,0	13,0

Табела 1: Средња мјесечна температура

Из табеле се види пораст температуре у последњих дванаест година (средња температура износи 11° C), а климатски модели за периоде за наредних 30 и 100 година показују да ће се овај тренд наставити и у будућности.

Све чешће су и појаве екстремних вриједности (табела 2 и 3). Табела 2. приказује апсолутне максимуме по мјесецима, а табела 3. приказује апсолутне минимуме по мјесецима.

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Годишња
2003	20.8	16.7	24.4	28.9	34.9	37.4	38.0	40.7	31.5	29.3	23.6	17.9	40.7
2004	17.7	19.6	26.6	25.7	28.8	33.6	34.8	36.0	31.6	27.4	18.7	20.0	36
2005	18.8	14.1	23.9	26.4	32.7	33.1	35.5	30.6	29.9	25.9	21.4	18.0	35.5
2006	10.9	19.1	25.3	26.6	32.3	35.8	35.1	36.3	32.1	30.9	24.8	22.2	36.3
2007	22.3	20.0	23.5	27.6	33.4	37.9	41.4	36.2	30.2	26.1	19.4	15.6	41.4
2008	16.0	25.2	23.3	26.2	35.2	35.6	37.6	38.6	38.3	27.6	25.6	18.1	38.6
2009	15.0	18.9	20.2	26.4	34.1	35.7	38.1	37.4	33.7	30.5	22.7	23.2	38.1
2010	13.1	18.2	25.9	29.1	30.7	35.9	37.1	38.4	28.3	21.7	25.5	20.7	38.4
2011	19.6	21.2	25.2	27.3	31.1	35.2	39.8	39.6	37.4	28.6	22.7	20.3	39.8
2012	15.8	19.2	25.0	30.8	31.1	37.5	39.5	41.0	34.0	27.7	26.3	15.3	41
2013	16,9	18,6	20,7	31,8	31,7	36,0	41,6	41,1	30,2	29,0	25,0	17,7	41,6
2014	19,1	23,4	26,0	25,8	31,2	34,1	34,3	34,1	28,4	29,6	24,2	18,5	34,3

Табела 2: Апсолутна мјесечна максимална температур

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Годишња
2003	-23.5	-15.0	-8.5	-5.9	3.4	12.0	10.8	11.6	3.2	-5.5	-4.4	-9.2	-23.5
2004	-12.5	-8.2	-6.5	0.8	1.8	9.8	10.8	9.6	2.8	2.7	-6.4	-5.1	-12.5
2005	-15.0	-18.0	-18.2	-2.2	1.6	7.2	10.2	7.2	8.1	-1.1	-3.9	-11.0	-18.2
2006	-18.8	-12.1	-9.6	-1.2	2.4	6.9	10.7	6.1	7.0	-3.1	-5.1	-5.1	-18.8
2007	-4.6	-2.2	-0.9	0.8	6.7	8.8	9.8	9.8	3.9	-1.2	-6.4	-9.3	-9.3
2008	-11.4	-10.8	-2.8	1.6	4.8	11.6	12.9	10.2	2.4	3.6	-6.5	-4.9	-11.4
2009	-13.7	-9.7	-1.4	4	4.4	8.7	10.8	11.7	8.4	-2.8	-3.4	-17.3	-17.3
2010	-14.8	-12.2	-6.7	2.0	6.3	8.9	11.8	7.7	5.5	-2.2	-3.5	-13.8	-14.8
2011	-10.4	-8.7	-7.6	2.4	0.5	8.2	9.1	8.4	8.3	-2.9	-5.4	-10.6	-10.6
2012	-10.8	-21.5	-7.0	-3.8	1.3	8.4	10.6	10.7	3.9	-1.9	0.3	-14.1	-21.5
2013	-4,8	-11,0	-6,1	0,7	4,8	7,4	10,0	12,1	5,0	-1,1	-8,2	-6,3	-11,0
2014	-10,1	-2,4	-1,0	0,6	3,2	8,1	10,8	9,2	4,4	0,6	-1	-13,0	-13,0

Табела 3: Апсолутна мјесечна минимална температура

На количину кишних падавина у Републици Српској утичу влажне ваздушне масе које долазе са запада (са Атлантика) и са југа (из Јадрана). У области гдје је заступљен умјерено-континентални тип климе највећа количина падавина јавља се у топлом дијелу године, а максимум се јавља у јуну. Количина падавина износи око **1040 л/м²** годишње. И на примјеру падавина може се видјети честа појава екстрема у последњих десет године. Година 2014. је била најкишовитија са 1685,4 л/м², а 2011. је била најсушнија са само 588,2 л/м². Са аспекта угрожености општине Лакташи битно је посматрати максималне дневне количине падавина.

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Годи.
2003	123.5	22.5	23.5	56.7	75.0	35.9	50.5	48.6	93.4	150.9	41.8	54.4	776.9
2004	105.1	76.3	70.4	166.4	86.1	104.2	129.6	45.0	64.4	50.0	116.6	107.3	1121.4
2005	62.7	91.4	54.4	80.5	79.2	135.6	129.7	124.9	79.7	25.6	38.5	195.3	1097.5
2006	46.6	47.7	110.5	151.6	95.0	126.7	80.0	220.0	47.4	8.7	53.4	46.5	1034.0
2007	65.6	71.3	95.6	4.5	95.0	81.0	38.2	60.9	154.5	146.2	127.6	99.3	1039.7
2008	39.2	12.3	157.7	102.9	70.9	79.6	85.2	24.3	106.7	69.3	77.7	66.0	891.8
2009	72.7	51.1	71.0	40.0	48.7	152.9	43.4	138.2	32.9	72.5	82.2	180.4	986.0
2010	132.2	101.6	113.8	71.1	148.0	234.6	66.3	87.0	196.0	83.8	73.8	87.6	1395.8
2011	51.6	29.3	34.2	37.7	62.6	37.0	112.7	8.9	26.3	62.1	5.1	120.7	588.2
2012	68.2	68.4	5.0	102.9	167.9	69.8	53.2	1.8	92.0	87.6	78.4	146.3	941.5
2013	93,7	115,8	88,5	62,9	119,6	54,3	27,4	36,3	69,7	67,6	156,0	0,4	892,2
2014	52,0	73,5	90,6	214,0	217,8	97,0	139,3	276,3	284,0	117,3	41,8	82,6	1685,4

Табела 4: Средња мјесечна количина падавина

	ан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.
002	.3	64.2	7.7	41.1	54.8	24.8	17.8	29.5	39.4	23.3	21.6	10.2
003	9.1	9.9	6.6	30.1	21.1	4.4	17.8	26.4	31.9	24.1	22.9	25.3
004	9.2	13.2	24.6	29.3	25.7	25.7	36.5	24.9	27.1	14.2	36.8	33.6
005	1.9	12.7	23.7	20.1	15.1	33.1	26.0	36.9	24.9	6.0	12.7	25.6
006	3.3	10.4	34.1	29.5	42.8	25.7	31.2	65.6	16.2	6.7	24.9	17.8
007	6.7	27.1	18.7	2.8	19.0	30.7	26.5	29.3	39.4	31.9	23.5	19.0
008	1.8	5.4	40.3	24.4	19.8	44.6	28.1	12.7	24.9	23.6	25	27.7
009	4.0	18.0	24.8	9.0	22.1	33.7	18.1	102.8	11.9	40	28.1	28.3
010	6.6	32.4	25.6	18.6	26.1	86.8	28.9	39.1	37.7	16.2	17.4	17.9
011	7.4	11.5	11.3	15.1	25.5	17.3	43.6	8.1	13.7	21.2	4.7	50.3
012	8.5	20.2	49.1	24.7	49.1	27.3	32.3	1.8	39.4	13.9	32.2	32.0
013	2,5	40,5	16,4	16,9	27,6	12,6	7,4	25,3	22,4	31,2	27,1	0,2
014	7,9	15	20	34,7	38,9	31,8	19,4	79	53,1	34	12,9	14,3

Табела 5: Максимална дневна количина падавина

Број дана са снијегом и максимална висина снијежног покривача су битна одлика климе (табела 6 и 7). Максимална висина снијежног покривача износи 55 cm и измјерена је у јануару 2005. године.

ан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.	Годишња
6	13	5	1	0	0	0	0	0	0	3	12	51

Табела 6: Средњи број дана са снијежним покривачем

	Јан.	Феб.	Мар	Апр.	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.
2003	45	13	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
2004	23	12	14	0	0	0	0	0	0	0	6	3
2005	55	41	42	0	0	0	0	0	0	0	1	2
2006	16	6	25	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2007	8	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
2008	28	0	12	0	0	0	0	0	0	0	2	1

2009	23	15	1	0	0	0	0	0	0	0	4	3
2010	14	30	21	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2011	18	7	6	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2012	3	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
2013	14	13	7	2	0	0	0	0	0	0	30	8
2014	21	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12

Табела 7: Максимална висина снијежног покривача

Максимални удари вјетра су приказани у следећој табели. Најјачи удар вјетра забиљежен је у марту мјесецу 2013. године и износио је чак 30,8 m/s.

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.
2003	14.8	11.7	7.7	13.8	11.8	10.4	7.9	14.2	4.2	7.4	14.1	16.3
2004	18.8	18.2	15.2	13.0	16.0	11.7	15.2	16.5	10.8	15.4	14.6	16.2
2005	11.6	9.6	13.8	16.2	12.0	19.9	13.6	15.9	8.1	7.4	18.0	15.2
2006	10.8	17.9	20.2	17.9	13.8	9.7	7.7	9.1	6.2	12.7	13.2	16.7
2007	16.7	16.6	18.8	15.6	17.8	13.8	20.4	11.5	15.1	10.0	11.5	17.5
2008	15.0	16.5	19.8	19.8	13.1	9.0	12.5	17.5	9.4	27.0	23.0	22.6
2009	17.8	17.0	20.0	13.0	13.5	19.1	18.1	25.3	12.9	17.6	20.3	21.1
2010	13.7	20.7	15.9	14.6	23.2	14.0	16.6	15.8	11.1	8.5	18.0	19.1
2011	10.7	10.6	17.5	17.8	15.0	13.7	16.3	11.2	17.7	12.0	7.4	17.0
2012	15.2	12.2	19.5	16.1	21.3	9.9	11.3	20.4	11.2	13.0	20.4	16.9
2013	27,7	16,2	30,8	15,0	16,5	17,5	15,7	11,0	13,5	17,8	15,8	18,3
2014	19,4	17,6	16,9	15,1	16,6	23,7	12,2	19,7	12,6	17,9	18	9,7

Табела 8: Максимални удари вјетра

Вјетрови дувају из свих праваца, али је најчешћа појава вјетра из сјеверног квадранта. Подаци показују да је вријеме претежно тихо, 56,4% су тишина, а 43,6% вјетрови.

Град је честа појава током љетних мјесеци. У анализама учесталости појаве олујних невремена, због њихове просторне ограничености и неједнолике просторне распрострањености, немогуће је добити потпуну слику јављања, будући да се често дешава да они прођу незабиљежени на појединим метеоролошким станицама. Зато нема адекватне статистике о њиховом броју, а још мање података о разорном дејству на одређеним подручјима. Све чешће појаве града су посљедица екстремно високих температура, температурна колебања и повећање средње температуре. У следећој табели је приказан број дана са појавом града:

	Јан.	Феб.	Март	Април	Мај	Јун	Јул	Авг.	Септ.	Окт.	Нов.	Дец.
2004	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0
2005	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

2006	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0
2007	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
2008	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
2009	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
2012	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
2013	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
2014	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0

Табела 9: Број дана са појавом града

Суше које су задесиле наш регион током 2003.2007.2008.2011. и 2012. године биле су врло изражене, а научне студије и водећи климатски центри у региону и свијету наглашавају тај проблем, с обзиром да пројекције за ближу и даљу будућност указују да ће се тај проблем продубити још драстичније.

Година 2011.-та је била најсушнија у последњих 100 година. Август и новембар били су екстремно сушни, у августу је пало 8,9 л/м², а у новембру само 5,1 л/м² кишних падавина, што овај мјесец чини најсушнијим у периоду 1883 – 2014. година.

Класификација суше:

Метеоролошка суша јавља се као посљедица недостатка падавина у дужем периоду на одређеном простору, односно негативно одступање падавина од нормале установљено за дужи период године одређеног подручја.

Хидролошка суша представља велики недостатак воде у ријекама, пресушивање мањих и средњих водотока и подземних вода. Подземне суше могу бити добар индикатор хидролошке суше, а базирају се на процјенама нивоа подземних вода, те њиховог пуњења и пражњења.

Пољопривредна суша настаје као недостатак падавина и губитак воде из приземних слојева земље због испаравања. Када се јави у вегетационом периоду, условљава ометање нормалног раста и развоја биљака, а исушивање и дубљих слојева узрокује неплодност земљишта и сушење пољопривредних култура.

е) шуме, шумско и пољопривредно земљиште, животињски свијет

Преглед површина категорија шума за Шумску управу „Лакташи“

• Високе шуме са природном обновом.....	3.038,70 ha,
• Шумске културе.....	348,39 ha,
• Изданацке шуме.....	1.037,05 ha,
• Површине подесне за пошумљавање и газдовање.....	12,01 ha
• Површине неподесне за газдовање и пошумљавање.....	0,70 ha
• Узурпације.....	7,69 ha
УКУПНО.....	4.444,54 ha

Шумама и шумским земљиштем у државној својини на подручју општине Лакташи газдује Шумско газдинство „Бањалука“ – Шумска управа „Лакташи“. Газдовање шумама се врши на принципу интегралног газдовања шумама које подразумијева остваривање привредних и општекорисних функција шума,

јединственост и цјелину подручја, прогресивну и динамичку трајност приноса и прихода шума и шумске производње, те репродукцију шума. Шумска управа „Лакташи“ као дио Шумског газдинства „Бањалука“ нема статус правног лица већ послује као организациона цјелина у саставу јавног предузећа „Шуме РС“ а.д. Соколац. Шумска управа Лакташи обавља послове узгајања шума, заштите шума и експлоатације шума на подручју Општине.

Шумама у приватној својини газдују њихови власници, а шумска управа „Лакташи“ врши стручно-техничке послове. У приватном власништву, шума и шикара се налази око 6.171,46 ha.

Општина Лакташи је одувјек била препознатљива по пољопривредној производњи и чињеница да се налази дијелом у Лијевче пољу. Када је ријеч о пољопривредном земљишту, губици земљишта доводе до смањења обрадивог земљишта по једном становнику, а нарочито виших бонитета класа земљишта, чиме се доводи у питање производња довољних количина квалитетне хране и сировина, неопходних за опстанак и одржив развој становништва. Земљиште је у суштини необновљив природни ресурс, са потенцијално брзом стопом деградације и са веома спорим процесом формирања и регенерације. У сврху одрживости развоја и очувања земљишта за наредне генерације потребно је посветити посебну пажњу на заштиту и очување пољопривредног земљишта.

Пољопривредним земљиштем сматрају се: њиве, воћњаци, виногради, вртови, пашњаци, трстици и мочваре као и друга земљишта која имају потенцијал за кориштење за потребе пољопривреде по својим природним и економским условима, ако је тај начин кориштења рационалнији од постојећег.

Пољопривредним земљиштем сматрају се и земљишта којима је и планским актима Републике Српске, општина и градова, одређена друга намјена, све док се за та земљишта у поступку привођења планираној намјени на плати накнада за промјену намјене.

У табели која слиједи приказане су укупне и пољопривредне површине:

Сектор својине	Површ. у ha	Оранице	Воћњаци	Виногради	Ливаде	Пашњаци	Рибњ. Врт	Шума, Шикара	Ост. Земљ.
Приватни	29.810	18.663	1.514	31	879	1.754	2	6.171,46	1.205
Државни	9.027	1.078	248	6	61	1.034	-	4.875	1.743
Укупно	38.837	19.741	1.762	37	940	2.788	2	10.619	2.948

Пољопривредно земљиште, с обзиром на еколошке услове и на размјештај пољопривредне производње и њен интензитет, може се подијелити у 4 пољопривредне зоне и то:

1. У првој зони су најплоднији и за интензивну производњу нејперспективнија земљишта у самој долини Врбаса, која се, идући од југа ка сјеверу шире у Лијевче поље. Без обзира што се по физикалним и хемијским својствима земљишта те зоне међусобно разликују, она представљају најбоље површине.
2. У другој зони су подручја у долинама ријека Турјанице, Вукешнице, Слатине, Црквене, Буковице, Маховљанске ријеке и др., заједно са благим падинама до 5% нагиба терена. Иако се ради, о равним земљиштима или сасвим благим нагибима, због састава тла, њихових физикалних и хемијских особина, производна способност површина ове зоне у садашњем стању доста заостаје за претходним подручјима. Већина површина ове зоне захтијева одговарајуће мјере уређења земљишта (хидротехничке и агротехничке мелиорације и остале

мјере уређења земљишта). Након provedбе тих мјера ова су земљишта способна за интензивну производњу.

3. Трећа зона су брдовити терени са површинама нагиба од око 20%. Због нагиба и ерозије нису прикладна за ораничну производњу, а и продуктивност им је ниска. Неки од ових терена, поготово на одређеним микролокалитетима, погодни су за воћарство.
4. У четврту зону спадају сви остали брдски терени с површинама под нагибом већим од 20 %. То су површине за ливаде, пашњаке, али и за шуме (многи од ових терена некада су били под шумама које су искрчене).

Ловиштима општине Лакташи управља Ловачко удружење „Козара“ Лакташи, које је основано 1955. године. Најбројније и најчешће врсте гајене дивљачи лакташког ловишта су зец, фазан, срна и пољска јеребица. Кад је ријеч о дивљачи, дивља свиња је пролазна дивљач и зими се појављује на обронцима Козаре, Црног Врха и Гумјере.

Захваљујући ријеци Врбас и његовим притокама у нашем ловишту има доста мочварица свих врста, од којих су најчешће патка глуvara и дивља гуска. У љетном периоду у равничарском дијелу се лови препелица, дивљи голуб и грлица.

Последњих неколико година у ловишту има доста предатора од којих су најбројнији лисица, куна, твор, јазавац и вук. Ловиште је прописно обиљежено а на главним улазима су постављене табле.

2. Становништво

Општина Лакташи се простире на 388 km² на којем живи 36.848 становника што је 94 становника на km² распоређених у 11.443 домаћинства. Послије рата, због миграције становништва, општина Лакташи је постала стјечиште избјеглог и расељеног становништва које је углавном трајно остало у Лакташима.

Потребно је истаћи диспропорцију између пољопривредног (претежно старијег живља) и непољопривредног, претежно незапосленог становништва. Тренутно је запослено 9.519 становника и има 4.530 пензионера.

Број живорођених у 2014. години је 313, док је број умрлих 388.

Према евиденцији Јавне установе „Центар за социјални рад“ Лакташи за 2014. годину структура корисника разне помоћи приказана је у табели.

Укупан број корисника основних права из социјалне заштите

Ред. број	ПРАВО (ОСНОВНА ПРАВА)	БРОЈ КОРИСНИКА ПО ПРАВИМА У 2014.ГОДИНИ
1	2	3
1	Новчана помоћ	234
2	Додатак за помоћ и његу другог лица	570
3	Смјештај у установама социјалне заштите	66
4	Смјештај у другу породицу	36
5	Помоћ у кући (стара лица без породичног старања)	5
6	Здравствено осигурање	251
7	Једнократна новчана помоћ	355
8	Подршка у изједначавању могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју	13

Укупан број корисника по проширеним правима

Ред. број	ПРОШИРЕНА ПРАВА	БРОЈ КОРИСНИКА ПО ПРАВУ У 2014.ГОДИНИ
1	2	3
1	Трошкови сахране	37
2	Једнократна новчана помоћ - помоћ за набавку лијекова	39
3	Једнократна новчана помоћ – помоћ за набавку хране	28
4	Помоћ за трошкове превоза ученика	54
5	Помоћ у васпитању и образовању дјете са сметњама у развоју	8

Становништво Општине организовано је у 11 мјесних заједница са 37 насељених мјеста. Завршетком пописа становништва у 2013. години доћи ће се до приближно тачних података о броју становништва, његовој полној, образовној као и другој структури о чему ће се моћи много поузданије вршити процијене и доношење одређених планова.

3. Инфраструктура

а) Саобраћај

Друмски саобраћај

Друмски саобраћај је најразвијенији и најзаступљенији вид саобраћаја на подручју општине Лакташи. По квалитету и мрежи саобраћајница спадамо у Општину са развијенијом инфраструктуром. Број друмских превозника је довољан да задовољи потребе превоза лица и ствари унутар и код увоза/извоза.

Путну мрежу на подручју општине Лакташи чине ауто-пут, магистрални, регионални, локални и некатегорисани путеви, као и улице у насељима. На ауто-путу су изграђени објекти као што су тунели, мостови, надвожњаци и петље. Провођење планираних активности ће резултовати обновљеном постојећом путном мрежом, са довођењем у оквире које се траже стандардима ЕУ и повећањем нивоа безбједности одвијања саобраћаја.

Поред изградње дионице аутопута Е-661, од Градише до Гламочана у дужини од 34 km, планирана је изградња дионица аутопутева у Републици Српској, а обухваћени су следећи правци:

- Бањалука – Добој, 72 km,
- Гламочани – Бањалука – Мркоњић Град - Млиништа – граница ФБиХ, 93 km,

Жељезнички саобраћај:

На подручју Општине се не одвија жељезнички саобраћај.

Ваздушни саобраћај

Област цивилног ваздухопловства у Републици Српској дефинисана је у оквиру заједничких надлежности које су конкретизоване Законом о ваздухопловству БиХ и Законом о Агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ, у којима су, поред осталог, дате и правне основе за успостављање ваздухопловних институција.

У Републици Српској само је Аеродром Бањалука једини регистровани аеродром који има дозволу за обављање међународног ваздушног саобраћаја.

Физичке карактеристике аеродрома, визуелна средства, околни терен, објекти, опрема, ограничење препрека у подручју аеродрома су у складу са стандардима и препорукама ИСАО Анекс 14, и категоријом вазухоплова А, Б, Ц, Д (IAS), који могу користити аеродром као и референтним ваздухопловом А 320-200 и ДЦ 9-32, тежина 73.500 kg, дужина 37.57 m и ширина 34.09 m. Очекивани просјечни број операција референтног типа ваздухоплова током три најоптерећенија мјесеца у години је 500-1000. Аеродром испуњава услове за аеродромски референтни код 4Д. Навигациона средства, уређаји за слијетање, телекомуникациони уређаји и системи за напајање електричном енергијом, адекватни су за предвиђене операције на аеродрому и исте обезбјеђује аеродром Бањалука и Дирекција за цивилну ваздушну пловиду Републике Српске. Аеродром је опремљен и оспособљен за прецизно инструментално прилажење.

Терминална зграда има 4 мјеста за паркирање ваздухоплова на стајанци капацитета 240x90 m, а техничка платформа 60x75m. Спасилачко-ватрогасна служба на аеродрому је успостављена и иста кадровски и технички испуњава услове за шесту ватрогасну категорију, односно осму са претходном најавом од 24 сата.

Ниво услуга у ваздушној пловидби на аеродрому је усклађен са захтјевима Закона о ваздухопловству БиХ и Правилником о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора, односно ИСАО и IATA стандардима и праксом. Аеродром располаже потребним службама, које су кадровски и технички оспособљене, опремљене и посједују довољно искуства у обављању послова.

б) Транспортни капацитети

Друмски транспорт се може подијелити на два основна вида и то:

- Превоз лица,
- Превоз ствари.

Превозници подлијежу обавези лиценцирања за поједине врсте превоза, као што су превоз лица у међународном друмском саобраћају и саобраћају унутар БиХ, као и за вршење превоза ствари у међународном друмском саобраћају.

На подручју општине Лакташи има регистрованих моторних возила и то:

- Путничких аутомобила.....9.653
- Аутобуса.....65
- Теретних возила.....2.146
- Прикључних возила.....635
- Мотоцикла.....182
- Осталих возила.....471

в) Смјештајни капацитети

Услуге смјештаја на подручју Оштине пружају се у објектима типа хотела, гарни хотела, мотела, хостела, преноћишта и соба за изнајмљивање. Капацитет ових објеката у јавном и приватном сектору износи 641 лежај са могућношћу убацивања

додатних лежајева. У случају елементарне непогоде или друге природне несреће, за смјештај се могу користити и основне школе, спортске дворане и други објекти.

У смјештајним објектима може се спремити око 1.500 obroka.

г) Здравствени и ветеринарски капацитети

ЈЗУ Дом здравља „Др Младен Стојановић“ Лакташи спроводи примарну здравствену заштиту осигураних и неосигураних лица са територије општине Лакташи, као и лица са других територија ако за то постоји жеља и потреба. Примарна здравствена заштита представља највиши ниво здравствене заштите становништва, а огледа се кроз промоцију здравља, превенцију болести, лијечење, те рехабилитацију обољелих и онеспособљених.

У ординацији породичне медицине обавља се први преглед, контролни преглед, савјетовање, мали хируршки захвати, те упућивање на лабораторијске и друге дијагностичке претраге.

Дом здравља води бригу о промоцији здравља и превентивним програмима кроз превентивне прегледе становништва, те систематске прегледе дјече. Проводи се континуирана контрола квалитета здравствене заштите.

Поред дома здравља, здравствена заштита се пружа и у 4 мјесне амбуланте и то у Трну, Слатини, Александровцу и Кришковцима.

На подручју општине Лакташи налазе се два савремено опремљена центра и то:

1. Центар за физикалну терапију смјештен у Трну и
2. Центар за дијализу у Лакташима.

Интернационални дијализни центар изграђен је по моделу јавно-приватног партнерства, између Владе Републике Српске, општине Лакташи и Интернационалног дијализног центра. Центар је опремљен врхунском хемодијализном опремом и системом за прераду воде и располаже се 18 хемодијализних машина. Користећи укупне капацитете може пружити услуге за 160 пацијената, а годишње обавља преко 14.000 третмана.

Завод за физикалну медицину и рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“, Одјељење V – Одјељење за лијечење и рехабилитацију пацијената са реуматолошким обољењима, посттрауматским и постоперативним стањима лоциран је у Слатини и са бањом Слатина чини јединствен комплекс.

У објекту смјештеном у бањском комплексу Слатине обављају се здравствене услуге:

- Рехабилитација пацијената за упални, дегенератини, ванзглобовни реуматизам и метаболичке болести кости и зглобова,
- Рехабилитација посттрауматских стања,
- Рехабилитација пацијената након оперативних захвата на локомоторном апарату – уградња вјештачких зглобова кука и кољена,
- Рехабилитација пацијената након операције дискус херније,
- Рехабилитација пацијената са спортским повредама и
- Рехабилитација неуролошких пацијената.

У Лакташима и околини здравствене услуге пружа и већи број приватних амбуланти и стоматолошких ординација, лабораторија и апотека.

ПРЕГЛЕД ЗДРАВСТВЕНИХ УСТАНОВА НА РЕПУБЛИЧКОМ НИВОУ

РЕД.			БРОЈ
------	--	--	------

БРОЈ	НАЗИВ УСТАНОВЕ	АДРЕСА	ТЕЛЕФОНА
1	2	3	4
1	„УКЦ Бањалука“, Бањалука	12 беба бб	051/342-100
2	„Институт за јавно здравство РС“, Бањалука	Јована Дучића 1	051/216-509
3	ЈУСЗ „Социјалногеријатријски центар“, Бањалука	Крајишких бригада 104	051/305-399
4	Завод за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић“, Бањалука	Слатинска 11	051/348-444

ВЕТЕРИНАРСКИ КАПАЦИТЕТИ

Законом о ветеринарству у Републици Српској уређује се здравствена заштита животиња и обављање ветеринарске дјелатности, откривање, спречавање појаве, сузбијање и искоријењивање заразних болести животиња, спречавање болести које су заједничке за животиње и људе, ветеринарско-санитарна контрола узгоја и промета животиња, производа, сировина и отпадака животињског поријекла, хране за животиње и воде, репродукција животиња, примјена зоохигијенских и технолошких мјера у узгоју животиња у погледу здравствене заштите, заштита животне средине у овој области и добробит животиња.

Ветеринарска служба је служба од посебног интереса за Републику Српску у области сузбијања заразних болести животиња и зооноза, и провођења мјера значајних за јавно здравље. Зоонозе су болести или инфекције које се природним путем преносе са животиња – кичмењака на људе, и обрнуто (зоопатије).

Чланом 6. Закона се каже да територија Републике Српске представља јединствену епизоотиолошко-епидемиолошку јединицу. Министарство одређује и организује мјере стручног надзора ради искоријењивања болести које обавезно морају да се пријављују.

За извођење мјера на јединственој епизоотиолошко-епидемиолошкој цјелини, министарство доноси јединствене и дугорочне програме здравствене заштите животиња у којима се одређују рокови за реализацију програма, организације које то морају реализовати и начин финансирања.

Сврха ветеринарске дјелатности је:

- Заштита и побољшање здравља животиња,
- Заштита здравља животиња од заразних и других болести,
- Утврђивање, као и дијагностификовање болести и лијечење болесних животиња,
- Спровођење система идентификације и контроле кретања животиња,
- Обезбијеђивање мјера за заштиту становништва од зооноза, алиментарних инфекција и интоксикација, спречавање и сузбијање ових болести и спречавање преношења ових болести са животиња на људе,
- Обезбијеђивање да сировине и прехранбени производи животињског поријекла буду здравствено исправни и превенција остатака штетних материја (резидуум) у прехранбеним производима животињског поријекла,
- Обезбијеђивање здравствене исправности хране и воде за животиње,

- Обезбијеђивање репродукције и производне способности животиња, са становишта здравствене заштите животиња,
- Обезбијеђивање мјера заштите окружења од загађења преко узрочника болести, које се појављују код животиња, као и хигијенских прилика и исправности окружења са становишта здравствене заштите животиња,
- Спровођење мјера дезинфекције, дезинсекције и дератизације,
- Заштита животиња од мучења и патње, као и обезбијеђивање добробити животиња и
- Ветеринарско стручно усавршавање и обавјештавање становништва.

Ако се појави заразна болест или се појаве знаци на основу којих се сумња да је животиња обољела или угинула усљед заразне болести, власник животиње мора о томе одмах и на прописан начин да обавјести најближу ветеринску организацију, службеног ветеринара и ветеринаског инспектора. Власник животиње мора до доласка ветеринара да заштити, као и да спријечи приступ других лица и животиња до заражене животиње, крда, јата, пчелињака, односно трупа угинуле животиње.

Сматра се да постоји сумња на заразне болести када се у стаду, јату, дворишту, имању или другом мјесту и простору гдје животиње привремено или стално бораве појаве два или више обољења или угинућа са једнаким или сличним знацима или кад животиња нагло угине без видљивог узрока, или ток лабораторијске претраге, клиничка слика болести или епизоотиолошке околности оправдају сумње на заразу или паразитску болест. Ветеринар узима и шаље на испитивање материјал специјалним возилом лабораторије која обавља дијагностичка испитивања, која мора да обезбиједи такав начин превоза материјала којим ће се обезбиједити да не постоји опасност за ширење заразних болести и за кварење материјала.

Ветеринарски инспектор или службени ветеринар преко епизоотиолошке службе овлашћене дијагностичке институције, на основу пријаве заразне болести или сумње на заразну болест обавља епизоотиолошко испитивање, односно истражује околности појаве пријављене болести. У случају сумње или утврђивања зоонозе ветеринарски инспектор или службени ветеринар дужан је да обавјести и надлежну здравствену службу. Министарство је у прописаним случајевима дужно да обавјести о појави и опасности од заразне болести: надлеже органе општине, здравствену службу, сточарску службу, надлежни орган за заштиту и спасавање, центар за информисање, надлежни орган за заштиту животне средине и заинтересоване власнике животиња, као и да их упозна са најважнијим мјерама, којима се може спријечити ширење заразних болести.

Начин одређивања зараженог и угроженог подручја и детаљне мјере за утврђивање начина превенције, спречавање ширења и сузбијања заразних болести, услове за престанак важења мјера утврђених ради контроле заразних болести, као и начин обавјештавања и информисања о томе прописује министар. О мјерама које се односе на ограничење кретања лица и дезинфекцију лица мора се обавјестити надлежна здравствена служба.

Минимални обим заштите животиња од заразних болести је обавезан и обухвата:

- Систематично праћење стања заразних болести (дијагностичка, теренска и лабораторијска, као и патоанатомска испитивања) и вакцинисање животиња, које сваке године прописује министарство,
- Обезбјеђење дијагностичких теренских и лабораторијских испитивања, као и патоанатомске дијагностике, којом се у случају сумње потврђује болест или се одбацује сумња,

- Спречавање заразних болести у случајевима природних и других несрећа и ако се појаве нарочито опасне заразне болести са Листе која ће бити утврђена правилником из члана 5. овог закона, у сусједним државама или у Републици, односно Босни и Херцеговини и лабораторијска, као и патоанатомска испитивања за дијагностиковање заразних болести, које прописује министарство,
- Проучавање епизоотиолошке ситуације, развијање и увођење нових лабораторијских метода за дијагностику и контролу, као и просљеђивање нових ветеринарско-медицинских достигнућа, нових прописа, поступака, односно метода стручног рада,
- Обавезне ветеринарске прегледе у складу са овим законом,
- Припрему епидемиолошких студија и анализа ризика поводом уноса животињских заразних болести у Републику и Босну и Херцеговину и испитивања економски оптималних мјера и процјена финансијских последица прописаних мјера у случају појаве животињских заразних болести,
- Увођење плана хитних интервенција у случају болести,
- Обавезу посједовања примјерених залиха вакцина, средстава за дезинфиковање и других средстава за спречавање, утврђивање и сузбијање животињских заразних болести,
- Организовано ветеринарско образовање власника животиња,
- Непрекидну ветеринарску дјелатност за теренску и лабораторијску дијагностику заразних болести, за које је потребно одмах утврдити заразну болест или узрок угинућа и
- Адекватну ветеринарско-хигијенску службу.

Законом се дефинишу услови за обављање ветеринарске дјелатности и облике организације:

1. ветеринарска амбуланта,
2. ветеринарска станица,
3. ветеринарска апотека,
4. ветеринарска болница и
5. ветеринарска клиника.

Основни носилац активности здравствене заштите животиња на подручју Општине је Ветеринарска станица у Лакташима са осталим теренским амбулантама.

Број амбуланти, број извршилаца као и њихова размјештеност, осигурава адекватну ветеринарску заштиту садашњег броја стоке.

а) јавни сектор

На подручју општине Лакташи на постоји ветеринарска установа у јавном сектору.

б) приватни сектор

Ред. број	НАЗИВ АМБУЛАНТЕ	АДРЕСА	БРОЈ ТЕЛЕФОНА
1.	Ветеринарска станица „Лакташи“	Лакташи	051/532-031
2.	Ветеринарска амбуланта „Крнета“	Александровац	051/580-893
3.	Ветеринарска амбуланта „Шеткић“	Јакуповци	065/808-053

4.	Ветеринарска амбуланта „АБ ОВО“	Чардачани	065/989-982
5.	Ветеринарска амбуланта „Медивет“	Трн	051/584-769
6.	Ветеринарска амбуланта „Шапица“	Трн	051/585-292
7.	Ветеринарска амбуланта „Вучко“	Довићи	065/591-955

Сложене ветеринарско-специјалистичке послове у области заштите и спасавања животиња и намирница животињског поријекла обавља **Ветеринарски институт „Др Васо Бутозан“ из Бањалуке.**

д) капацитети за производњу и дистрибуцију електричне енергије

ЗП „Електрокрајина“ послује у оквиру МХ Електропривреда РС. Основна дјелатност предузећа је дистрибуција и снабдијевање купаца електричном енергијом.

РЈ „Електродистрибуција“ Лакташи је једна од 9 радних јединица које се баве дистрибуцијом електричне енергије у оквиру ЗП „Електрокрајина“.

Снабдијева електричном енергијом 17.047 потрошача, од чега 15.489 из категорије домаћинства и 1.558 из категорије остала потрошња.

Снабдијевање се врши преко два примарна извора укупног капацитета од 120 MW и то:

1. ТС 120/20 KV „Бањалука 8“ Трн, капацитета 80 MW,
2. ТС 110/20 KV „Лакташи“ Лакташи, капацитета 40 MW.

Вршно оптерећење у 2014. години износи 29,31 MW.

РЈ „Електродистрибуција“ Лакташи снабдијевање електричном енергијом врши преко 20 KV далековода, чија дужина износи преко 320 km и 353 трафо станице 20/0,4 KV.

Радна јединица „Електродистрибуција“ Лакташи је међу првима завршила електрификацију и у просјеку има најстарију електроенергетску мрежу (средњенапонску и нисконапонску), изграђену на дрвеним стубовима на којој су након дугогодишње експлоатације изражени многи недостатци:

- преко 40% капацитета је дотрајало и потребно је извршити веће поправке и реконструкције, замјене дотрајалих дијелова а све са циљем да се постројења одрже у технички исправном стању ради редовног снабдијевања свих потрошача,
- такође, потребно би било, промијенити техничке карактеристике на појединим електроенергетским постројењима ради проширења капацитета, повећање инсталисане снаге на преоптерећеним рафо станицама, као замјену постојећих проводника са проводницима већег пресека.

ђ) привредна развијеност, основне индустријске гране

Најважнији природни ресурси који су се и до сада користили и на којима ће и убудуће бити базиран привредни развој општине Лакташи су: обрадиво земљиште, шумски комплекси, минералне сировине и термоминерални потенцијал.

Основ привредног развоја Општине чине:

- активност великог броја малих и средњих предузећа у свим привредним областима,
- пољопривредна производња и
- услуге у бањском туризму.

Пољопривредна производња је одувјек људима који су овдје живјели била доминантна привредна дјелатност, тако да и данас у привредном систему општине Лакташи заузима важније мјесто. У укупној површини општине, на пољопривредно земљиште отпада 25.715 хектара или 66,2 %. Посебан значај има структура тих површина, гдје на обрадиво пољопривредно земљиште отпада 85 %, од тога на оранице и баште 78 % и на боћарство 7 %. Најплоднија и најперспективнија земљишта за пољопривредну производњу су алувијалне равни у долини Врбаса које идући од југа ка сјеверу прелазе у Лијевче поље. На основу структуре земљишних површина види се да је основна грана пољопривреде ратарска производња чија се разноликост огледа у узгоју житарица, поврћа и индустријског биља.

У привредној структури општине Лакташи значајно мјесто припада индустријској производњи, која је прије избијања грађанског рата у бившој БиХ имала учешће од око 28 % у стварању друштвеног производа.

Поред тога, у структури привреде Лакташи није занемариво и постојање привредних грана као што су трговина и саобраћај.

Такође, постоје очекивања да туризам општине Лакташи крене путем убрзаног развоја. Наиме, досадашња искуства туристичког развоја, нарочито бања Лакташи и Слатина су аргумент за тврдњу о перспективном развоју ових облика туризма (здравственог, спортског, рекреативног, манифестационог и сл.). За лакташку бању и бању у Слатини можемо с правом рећи да су личне карте лакташке општине. Термални извори у Лакташима и Слатини, изграђени капацитети, као и дугогодишња традиција омогућавају даљи развој здравствено-рекреативног туризма.

Општина Лакташи је у претходном развојном периоду усмјерила активност на јачање приватног предузетништва у свим привредним гранама по чему је постала позната на ширим просторима. Основан је већи број преузетничких радњи, а касније и већи број предузећа која постају окосница привредног развоја Општине. Значај приватног предузетништва постаје доминантан, посебно са падом привредне активности државних предузећа и провођењем процеса власничке трансформације. Општинске власти пружају институционалну и другу подршку предузећима и предузетницима. Већи број приватних предузећа прерастао је у јаке и економски самосталне привредне цијелине познате у ширем окружењу. Истовремено, процес власничке трансформације државних предузећа је успјешно завршен. Већина постојећих капацитета је поново стављена у функцију, а дошло је и до изградње нових капацитета. Општинске структуре ће и даље бити усмјерене на развој малих и средњих предузећа и предузетништво уопште ради што потпунијег кориштења расположивих ресурса и стварања бољих услова за живот на овом подручју. Најзначајнији економски ефекат дају мала и средња предузећа у свим привредним областима и са разноврсним производним програмима, те два велика предузећа у области грађевинарства и активности у вези са некретнинама. Најразвијеније привредне гране су трговина, прерађивачка индустрија, грађевинарство и активности у вези са некретнинама. Компаративном предношћу овог подручја сматрамо чињеницу да у привредном развоју тешка индустрија није била заступљена, те је оно на тај начин еколошки сачувано.

Привредна кретања у општини Лакташи карактерише: раст укупне привредне активности, раст извоза уз раст стопе покривености увоза извозом смањење добити привреде, негативна кретања на тржишту рада, велика задуженост и неликвидност

привреде, немогућност обезбјеђења повољних извора финансирања, тешкоће у реализацији производа и наплати потраживања, те ликвидација и стечај привредних субјеката, али и оснивање нових привредних друштава. Атрактивност Општине, као бизнис дестинације, потврђује и присуство великих свјетских и регионалних компанија (Coca Cola, PepsiCo Investments, British Tobacco, ОАО NefteGazInkor, Perutnina Ptuj, Iskra AE, Kolektor Group, Cablex Group, Delhaize, Mercator Group, Agrokor, Danube Foods Group, Sano i dr.).

И поред израженог утицаја кризе, Лакташи су задржали статус развијене општине, која је атрактивна, како за инвеститоре, тако и за нове становнике који се досељавају на подручје Општине.

ПОСЕБНИ ПОКАЗАТЕЉИ

1. ПОПЛАВЕ

Поплаве су природна појава које означавају неуобичајено високи водостај у ријекама и језерима, због кога се вода из ријечног корита или језера прелијева преко обале те плави околна подручја. Поплаве могу бити природне и вјештачке.

Природне поплаве су врло комплексне и карактерише их веома битна појава, која указује да оне настају веома брзо, да захватају доста широко подручје и да истовремено угрожавају велики број људи и материјалних добара, док вјештачке поплаве настају рушењем насипа на ријечним обалама и бранама на хидроакумулацијама. Катастрофално високе воде зависе од читавог низа фактора које се међусобно условљавају и допуњују. Њихов утицај на формирање плавног таласа може бити директан и индиректан. Највећи директни значај за појаву поплава имају падавине. Кише одмах доводе до пораста водостаја, а снијег тек приликом отапања. На првом мјесту на висину водног вала утиче количина падавина и величина слива захваћеног падавинама. Пљусковите кише обично трају кратко и имају локални карактер, док дуготрајне кише захватају читав слив или већи његов дио, натопе замљиште, самим тим повећавају ниво подземних вода и доводе до пораста водостаја у читавом ријечном сливу.

Да ли ће доћи до излијевања ријека из својих корита зависи и од стања водостаја главног тока у времену његовог пораста, односно од способности ријечног корита да прими нову количину воде до висине критичног нивоа.

а) Главни водоток – сливно подручје Општине

Општину Лакташи можемо сврстати у подручја која су веома богата водама.

Цијела територија општине Лакташи спада у сливно подручје ријеке Врбас. Дужина тока ријеке Врбас кроз подручје Општине је 25 km. Корито ријеке није регулисано у читавој својој дужини тако да често долази до његовог излијевања из корита и плављења пољопривредног земљишта, инфраструктуре, привредних, стамбених и помоћних објеката као и до одношења пољопривредног земљишта.

Значајније површине вода на подручју Општине, поред Врбаса, су Ступчевица, Буковица, Маховљанска ријека, Турјаница и Црквена.

б) Опасност од ријека, потока, бујичних и подземних вода

У периоду од 13.05. до 16.05.2014. године, дошло је до обилнијих падавина што је условило издизање нивоа воде ријеке Врбас изнад коте редовне и ванредне одбране од поплава. Због великог прилива воде, хидроакумулација у Бочцу је испуштала 828 м³ воде у секунди, тако да је, према подацима Републичког хидрометеоролошког завода Републике Српске, водостај ријеке Врбас, дана 14.05.2014. године износио 115 см а дана 16.05.2014. године 816 см, што је довело до његовог излијевања из корита.

Осматрање водостаја ријеке Врбас врши се у Бањалуци, на локацији и то:

- Хидролошка станица Делибашино село, на лијевој обали Врбаса, 100 метара узводно од старог моста у насељу Траписти.

На хидролошкој станици Делибашино село постављена је аутоматска хидролошка станица за континуирано осматрање водостаја и извјештавање у реалном времену. Кота редовне и ванредне одбране од поплава на ријеци Врбас за хидролошку станицу Делибашино село дефинисана је Главним оперативним планом одбране од поплава, као и Планом одбране од поплава општине Лакташи и износи 250 см за редовну и 320 см за ванредну одбрану од поплава у односу на коту нуле водомјера.

Опасности које пријете излијевањем ријека на територији Општине огледа се у следећем:

- Ријека Врбас излијевањем из свог корита угрожава и плави подручја следећих мјесних заједница: Трн, Клашнице, Лакташи, Кришковци и Маглајани,
- Ријеке Ступчевица и Буковица својим излијевањем угрожавају густо насељени дио мјесне заједнице Трн,
- Маховљанска ријека својим излијевањем угрожава дио мјесне заједнице Лакташи,
- Турјаница својим излијевањем угрожава мјесне заједнице Алексићи, Клашнице и Чардачани.

Поред проблема које причињавају наведене ријеке, додатне проблеме стварају потоци и бујичне ријечице, које су се у току 2014. године све излиле из свог корита.

в) Штете проузроковане поплавама

За подручје Општине не можемо везати честа плављења. Међутим, у последњих десет година излијевање ријека и потока из својих корита било је у пар наврата и том приликом је нанесена велика штета, како на пољопривредном земљишту, привредним, стамбеним и помоћним објектима тако и на објектима инфраструктуре.

Дуготрајне и обилне кише 2010. године, у сливу ријеке Врбас и његових притока, довеле су до повећаног водостаја и излијевања из корита ријека Врбас, Турјаница и Црквена. Тим поплавама су били угрожени привредни субјекти, стамбени и помоћни објекти, пољопривредно земљиште а значајне штете су биле и на инфраструктури. Укупно процијењена штета на свим објектима је била 6.378.174,00 КМ.

Најобимније поплаве су се десиле у мају 2014. године када су дуготрајне и обилне кише проузроковале излијевање свих ријека на подручју општине Лакташи.

Тим поплавама биле су захваћене мјесне заједнице Трн, Клашнице, Алексићи, Чардачани, Друговићи, Кришковци, Лакташи и Маглајани. Укупно је поплавлено 1.255 објеката и око 1.500 хектара пољопривредног земљишта а причињена штета на свим објектима је у износу од 24.124.158,59 КМ.

г) Бране и акумулације које представљају потенцијалну опасност

У доброј мјери, уређење обала и водотока захтјевају већина ријека и потока. И поред доста уложених материјалних средстава у чишћењу корита ријека и изради обалоутврда и у наредном периоду постоји реална опасност од поплава.

Послије мајских поплава 2014. године дошло је до санирања корита ријека Турјанице, Маховљанске ријеке, Ступчевице, Буковице и дјелимично Црквене.

Изградња хидроакумулације „Бочац“ на подручју општине Мркоњић Град, значајно утиче на проток ријеке Врбас кроз општину Лакташи. Због великог прилива вода дешава се да хидроцентрала није у могућности предати комплетан доток па је испуштање вишка воде неминовно, што доводи до плављења. Нормална потрошња воде на хидроцентрали је 250 м³ у секунди, док се вишак и до 410 м³ у секунди испушта посебним каналима, који ствара проблем. Без обзира на удаљеност бране од општине Лакташи (око 60 км), хаварије на овој хидроакумулацији имале би и одређене последице на подручју мјесних заједница слива ријеке Врбас низводно од бране.

Проглашавање одбране од поплава на ријечи Врбас се обавља у два наврата и то:

- Редовна одбрана од поплава када је водостај на хидролошкој станици у Делибашином селу **250 цм**,
- Ванредна одбрана од поплава када је водостај на хидролошкој станици у Делибашином селу **320 цм**.

д) Угрожени путни правци и инфраструктура

Опасност од ријеке Врбас, његових притока и осталих бујичних потока одразила би се и на путне правце, посебно на критичним тачкама следећих путних праваца:

- Регионални пут Р-480 Бањалука – Лакташи, због излијевања Врбаса, Ступчевице и Буковице на дијелу у Трну и Гламочанима,
- Магистрални пут М-16.1 Клашнице – Прњавор, због излијевања Врбаса на дијелу у Великом Блашку, Турјанице у Довићима и Црквене у Друговићима,
- Локални пут Трн – Шушњари због излијевања Врбаса и Ступчевице на дијелу у Трну и Шушњарима,
- Локални пут Велико Блашко – Чардачани, код моста преко ријеке Турјанице,
- Локални пут Велико Блашко – Шушњари – Слатина због излијевања Врбаса и Турјанице у Великом Блашку,
- Локални пут Друговићи – Кољани и Друговићи – Кришковци због излијевања Црквене на дијелу у Друговићима.

Услед појаве бујица на водотоцима и инфраструктури дошло би до појаве одрона са критичним тачкама на следећим путним правцима:

- Пут у Јакуповцима према кућама Рољића, одвојак од пута Јакуповци – Прлине испод надвожњака у Клашницама аутопута Бањалука – Градишка,
- Локални пут Бошковићи – Милошевци, уз сам путни појас,
- Локални пут Бошковићи – Рајичевци, према кућама Дабића у Рајичевцима,

- Локални пут Бошковићи – Рајичевци, преко пута куће Младена Пејића у Алексићима,
- Локални пут Лакташи – Милошевци, према кући Душка Пејчиновића у Милошевцима,
- Локални пут Александровац – Бакинци, према кућама Тодоровића у Бакинцима,
- Путни правац, одвојак од магистралног пута Клашнице – Прњавор, улаз на локални пут Бошковићи – Рајичевци.

ђ) Активна клизишта и потенцијална опасност

На подручју Општине постоји одређен број локација гдје су учестала клизишта, нарочито послје мајских поплава 2014. године, а тиме и угрожени, прије свега пољопривредни објекти грађана. Клизишта се појављују на следећим локацијама:

- Клизиште уз пољопривредно газдинство Желимира Мирјанића у Бакинцима и у непосредној близини путног појаса макадамске саобраћајнице која спаја Ријечане и Бакинце,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство Миодрага Стојчића у Шешковцима,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Јелене Савић из Кришковаца,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство Ратка Вукелића у Љубатовцима,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство Милорада Миленковића у Лакташима,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство Симе Радетића у Лакташима,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство и стамбени објекат Зорана Василића у Бошковићима,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Богдана Мијатовића у Шушњарима,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Драгана Малкића у Милошевцима,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Миладина Ковачевића у Љубатовцима,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Душка Пејчиновића у Милошевцима,
- Клизиште уз пољопривредно газдинство Зорана Глигорића из Алексића,
- Клизиште уз стамбени и пољопривредни објекат Драгољуба Прње у Јакуповцима.

2. З Е М Љ О Т Р Е С

Сигурно је да земљотреси спадају у групу најтежих и најстрашнијих природних несрећа са најобимнијим и најтежим посљедицама.

У циљу предузимања ефикаснијих мјера заштите, прије свега савремене сеизмичке превентиве, неопходно је познавање регионалних и локалних топографских и сеизмолошких карактеристика.

а) Топографске карактеристике

На крајњем југу бањалучке котлине, налази се зона високих планина, затим зона побрђа и на крајњем сјеверу ниска Посавина. Бањалучку котлину с југа и југоистока

обухватају огранци планина: Мањача – 1214 м, Чемерница – 1338 м, Тисовац – 917 м и Црни врх – 546 м надморске висине. Поред широког планинског подручја за бањалучку котлину има велики значај ободни рељеф који је знатно нижи, а представља наставак масива на југу, то су углавном брда: Старчевица – 557 м, Бањ брдо – 372 м и Крчмарице - 302 м. Са сјеверозапада котлину окружује Пискавица планина 433 м и Бањалучка Козара – 421 м.

Равно дно котлине од 150 – 164 м надморске висине, захвата преддио с лијеве стране ријеке Врбас и има правац пружања југ – сјевер.

б) Сеизмичке карактеристике

Подручје високе тектонске деструкције, везано је за Бањалуку и њену непосредну околину у пречнику од 15-20 km. Ово подручје представља тектонски чвор, гдје долази до савремене тектонске деструкције, што условљава да се у њему јављају извори најјачих земљотреса на ширем подручју.

Геолошка грађа терена, сјеверно од долине Врбање и Приједорске депресије, укључујући све морфоструктуре издизања и тоњења, показују да ближа околина Бањалуке представља тектонски чвор гдје се укрштају расједи различитих смјерова и гдје су вертикална диференцијална помјерања јако изражена. Тако се западни дио Бањалучке депресије, као посебан блок издиже неравномјерно, источки дио поред саме ријеке Врбас тоне, док је сјеверни дио, поред обода са Приједорским пољем издигнут. Остале морфоструктуре су захваћене исто тако диференцијалним издизањима.

Најмаркантнија расједна структура, дуж које долази до хоризонталних и вертикалних помјерања је Врбаски расјед долином ријеке Врбас, све до долине ријеке Саве. Овај расјед (другог реда) настао је смицањем овог блока које је ограничен расједима првог реда које се манифестује долином ријеке Саве (Савског рова). Дуж савског рова врши се смицање десног смјера, уз компресију на сјеверни дио поручја.

С друге стране, расјед долином Врбање, који представља јужни ободни расјед офиолитског масива Црног Врха и који се повезује са раседном зоном Поткозарја, представља дубински расјед првог реда, дуж којег се врше аналогна помјерања као и дуж Савског рова.

Оваквим положајем терена сјеверног дијела, формира се Врбаски расјед дуж којег се врши ротација, односно смицање западног крила у сјеверном правцу (десно смицање), на шта указују и расједи Поткозарја.

Описана помјерања појединих блокова у непосредној околини Бањалуке, њихова неотектонска еволуција и савремени развој, који се манифестује догођеном сеизичношћу, јасно указују, да се тектонска деструкција овог подручја продужава данас са великим интензитетом.

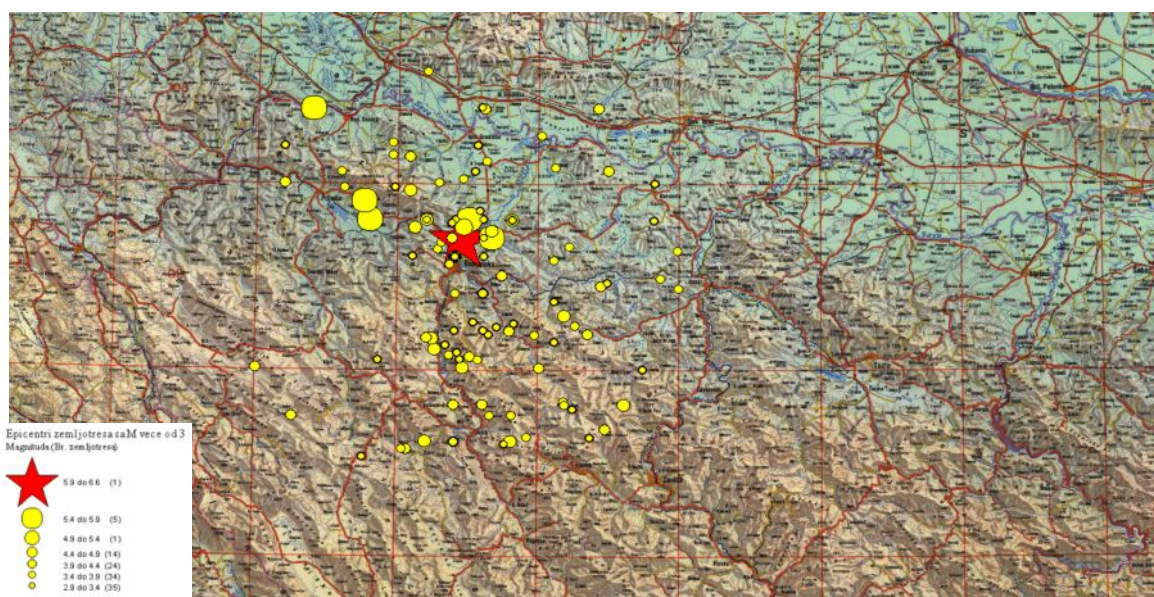
У постојећим геотектонским условима, Бањалучко подручје представља тектонски чвор, гдје долази до укрштања лонгитудиналног дубинског расједа, расједа првог реда са расједом другог реда, са Врбаским расједом.

Овај тектонски чвор са наведеним карактеристикама издваја бањалучко подручје као сеизмички извор јаких земљотреса гдје се убудуће могу очекивати замљотреси магнитуда $M = 6,0 - 7,0$ по Рихтеру.

Слика 1. Шема механизма бањалучког земљотреса 1969. године (Земљотреси бањалучког региона, Д. Тркуља, 2004.)

Бањалучко подручје је сеизмогено подручје, које обухвата простор од око 10.000 м², пречника 50 до 60 километара од Бањалуке. О јакој сеизичности терена на нашем подручју и генези земљотреса који су се догодили у прошлости, свједочи неколико морфолошко јако изражених расједа у постојећем рељефу, а о савременим постоје подаци за протеклих 100 година, као и најновији инструментални сеизмолошки записи.

Карта епицентара земљотреса са магнитудом $M \leq 3.0$ у радијусу 50 км од Бањалуке

На епицентралној карти су јасно приказани положаји епицентара земљотреса и најјачи земљотрес који се десио 27.10.1969. године у 9 сати 10 минута и 56 секунди по локалном времену, са магнитудом $M = 6.6$ степени по Рихтеру и процијењеним интензитетом од 9°MCS.

Година	Мјесец	Дан	Магнитуда
1861	5	15	4.1
1884	2	3	4.4
1888	4	20	5.5
1888	5	20	5.5
1902	11	5	4.2

1907	7	28	4.1
1921	2	10	4.1
1929	5	28	4.7
1935	10	29	4.8
1935	10	21	4.7
1935	10	11	4.6
1935	12	10	4.2
1935	10	5	4.1
1941	4	3	4.1
1950	8	31	4.7
1967	7	11	4.5
1967	10	24	4.3
1969	10	26	5.6
1969	10	27	6.6
1969	12	31	4.9
1969	10	27	4.5
1969	10	27	4.4
1970	10	20	4.3
1977	4	20	4.5
1981	8	13	5.7
1984	4	8	4.8
1984	3	18	4.1
1990	6	3	4.5
1995	12	13	4.1
1996	2	20	4.7
1998	2	26	4.1
2002	1	29	4.1
2002	3	29	4.0
2011	4	28	4.3

Табела 1. Земљотреси на подручју радијуса 50 km од Бањалуке са магнитудама $M \leq 4.0$ по Рихтеру

На основу података о земљотресима који су се догодили на бањалучком подручју у протеклом периоду, може се закључити да бањалучко жаришно подручје карактерише појава јаких претходних земљотреса, што је у вези са веома сложенем тектонском структуром, грађом терена.

Поред природних, на овом подручју јављају се и изазвани тј. техногенитехноизостатички земљотреси, као и последица изградње бране и акумулације хидроелектране „Бочац“ на ријеци Врбас.

в) Ефекти дејства и посљедице земљотреса

Земљотреси изазивају различита оштећења или потпуна рушења појединих објеката. Под рушевинама се може наћи мањи или већи број грађана са лакшим или тежим повредама као и са смртоносним повредама. Посљедице земљотреса зависе од:

- Типа, интензитета и правца удара,
- Релјефа, геолошког састава земљишта и подземних вода,
- Врсте објеката, квалитета конструкције и урбаних параметара.

Земљотреси од 26. и 27.10.1969. године проузроковали су огромне штете на бањалучком подручју, гдје је 1.117 лица лакше или теже повријеђено, а 15 изгубило животе. Стихија је подједнако погодила све области друштвеног живота и уништила или тешко оштетила више од 86.000 станова и кућа. Огромне штете нанесене су и привреди.

Метода истраживања интензитета дејства земљотреса примјењена у Бањалуци, заснива се на критеријумима сеизмолошке скале МСК – 64., степена оштећења објеката и њиховом односу са степеном сеизмолошког интензитета. Према критеријумима скале МСК - 64., дефинисано је шест (6) степена оштећења објеката, што се види из слиједеће табеле:

г) Преглед карактеристика оштећења објеката

Р/Б	СТЕПЕН ОШТЕЋЕЊА	КАРАКТЕРИСТИКЕ ОШТЕЋЕЊА ОБЈЕКТА
1	2	3
1.	0	БЕЗ ОШТЕЋЕЊА
2.	1	СЛАБА НЕКОНСТРУКТИВНА ОШТЕЋЕЊА
3.	2	ЗНАЧАЈНА НЕКОНСТРУКТИВНА И СЛАБА КОНСТРУКТИВНА ОШТЕЋЕЊА
4.	3	ЗНАЧАЈНА КОНСТРУКТИВНА ОШТЕЋЕЊА
5.	4	ТЕШКА КОНСТРУКТИВНА ОШТЕЋЕЊА И ДЈЕЛИМИЧНО РУШЕЊЕ ОБЈЕКТА
6.	5	ПОТПУНО РУШЕЊЕ ОБЈЕКТА

Процјена степена оштећења објеката, вршена је на основу оштећених фасада и унутрашњих зидова, преградних зидова и кровних покривача. Анализа оштећења објеката показала је да поред тла, на степен оштећења објеката утичу и нека својства објеката.

Каква ће оштећења бити на објектима усљед земљотреса, зависи од врсте објекта као и интензитета земљотреса. Објекти се могу подијелити у три групе и то:

- **ПРВА ГРУПА ОБЈЕКТА** зграде од необрађеног камена, непечене опеке, куће од набоја;
- **ДРУГА ГРУПА ОБЈЕКТА** зграде од печене опеке, блокова и монтажне зграде, зграде од природног клесаног камена и зграде са дјелимично дрвеном конструкцијом
- **ТРЕЋА ГРУПА ОБЈЕКТА** армирано-бетонске зграде /скелетне конструкције/ и добро грађене дрвене зграде

Према овој подјели објеката, у зависности од интензитета земљотреса, могућа су оштећења објеката која су приказана у слиједећој табели:

/Б	ИНТЕНЗИТЕТ ЗЕМЉОТРЕСА У СТЕПЕНИМА ПО МКС	ПОСЉЕДИЦЕ НА ОБЈЕКТИМА		
		I ГРУПА ОБЈЕКТА	II ГРУПА ОБЈЕКТА	III ГРУПА ОБЈЕКТА
	2	3	4	5

V	Лакша оштећења појединачна	-	-
VI	Лакша оштећења масовна	Лакша оштећења појединачна	-
VII	Тешка оштећења масовна	Лакша оштећења масовна	Лакша оштећења појединачна
VIII	Разорна оштећења	Тешка оштећења масовна	Средња оштећења масовнија
IX	Тотална оштећења масовнија	Разорна оштећења масовнија	Тешка оштећења
X	Тотална оштећења	Тотална оштећења масовнија	Разорна оштећења

При земљотресу интензитета од I-IV степена, све грађевине ће бити без оштећења, а при земљотресу од XI-XII степени руше се сви објекти.

У поступку процјене интензитета земљотреса треба имати у виду и чињеницу, да подземне воде са нивоом на 10м и дубље испод површине терена, не утичу на повећање степена сеизмичког интензитета. Кад је ниво подземних вода на дубини 4 м испод површине терена, сеизмички интензитет се повећава за 0,5 степени, а кад је ниво подземних вода на дубини до 1м испод површине терена, сеизмички интензитет се повећава за 1 степен.

Имајући у виду да земљотреси дејствују временски врло кратко и руше виталне структуре насељених мјеста, ефекат изненађења био би врло јак и у цјелини би пореметио нормалан живот у насељеном мјесту, а поготово у градском подручју. Дејство земљотреса на грађевински фонд зависи између осталог и од:

- Лоцираности насељеног мјеста,
- Концентрације и густине насељености,
- Намјене појединих површина,
- Примјене техничких прописа и
- Предузимања превентивних заштитних мјера

Рушилачком дејству земљотреса биле би изложене све врсте грађевина, које су изграђене на сеизмичком подручју. Узевши у обзир карактеристике територије, треба још једном нагласити да се велико подручје Општине налази у високом, односно опасном степену трусности, а што значи да би објекти, нарочито они код којих није била заступљена асеизмичка градња, претрпјели знатна оштећења, па и тешка разарања.

Као код свих јаких земљотреса, тако и на нашем подручју биле би присутне слиједеће опште карактеристике:

- оштећења великог броја зграда и других грађевинских објеката,
- оштећења комуникација,
- оштећења инфраструктуре, (водовод, канализација, топловод, електроинсталације),
- оштећења ПТТ мреже,
- повређивања и погибија људи,
- могућа затрпавања људи под рушевинама,
- масовне психичке трауме – паника,
- пожари или експлозије зграда и лако запаљивих материјала,
- оштећење привредних објеката, школа, дјечијих вртића, здравствених установа, хотела, установа културно-историјског и јавног садржаја у којима по правилу борави велики број људи.

У сеоским насељима могу се претпоставити губици у сточном фонду, нарочито у објектима старијих конструктивних карактеристика.

Сигурно је да би последице напријед наведених појава биле:

- отежано снабдевање водом и другим животним намирницама,
- опасности од епидемије,
- проблем смјештаја повријеђених и осталих који су остали без куће,
- опасности од крађа и пљачке друштвене и приватне имовине,
- ширење алармантних и злонамјерних гласина,
- отежани услови привређивања.

Изразито неповољне карактеристике нашег подручја су:

- хетерогена структура општинског ткива,
- концентрација изградње са великим степеном искоришћености земљишта,
- хетерогеност у погледу спратности (објекти са сеизмички повољном и неповољном спратношћу на истом простору),
- уређеност стамбених објеката са малим међусобним растојањем,
- недовољна проточност саобраћајница,
- незадовољавајућа величина и размјештај зелених површина.

Све ово указује да би одређени дијелови територије Општине могли трпјети тешка разарања стамбеног и другог грађевинског фонда, као и тешке последице за становништво посебно ако би до земљотреса дошло у ноћним часовима.

д) Мјере заштите

Кад се говори о заштити од земљотреса, сигурно је да се не може говорити о потпуној заштити, јер је то економски неприхватљиво, а технички скоро неизводљиво. Перманентна опасност од катастрофалних земљотреса, који су се релативно често догађали на нашем ширем простору, указује на потребу процјене начина на који се превентивно дјелује против земљотреса.

Превентивом против штетног дејства земљотреса треба започети још у фази просторног и урбанистичког планирања и пројектовања. Неопходно је узети у обзир конкретне сеизмичке услове локације на којима се граде објекти, а технички прописи за пројектовање и грађење у сеизмичким подручјима (на подручју наше Општине), представљају једну од основних превентивних мјера за заштиту од земљотреса.

Прописани степен сеизмичке сигурности при пројектовању и изградњи на нашем подручју износи 9+1 степен МКС. Провођење овог законског захтјева врше органи Општинске управе, а при самој изградњи инвеститор и извођач радова. Поштивање асеизмичких прописа у градњи објеката нужно је у циљу безбједнијег живљења и ублажавања штетних последица од земљотреса.

У стамбеним насељима грађеним после земљотреса из 1969. године те и објекти на којима је извршена санација постојећих објеката, за претпоставити је да је заступљен степен асеизмичке градње.

Подаци о стамбеном фонду Општине указују да је на територији Општине, односно урбаног подручја, присутна градња са употребом квалитетних материјала.

Поред планирања, пројектовања и изградње у циљу рационалне и економски оправдане заштите људи, материјалних добара и животне средине, посебну пажњу треба посветити упознавању становништва на сеизмички угроженом подручју са величином и карактеристикама присутне опасности од земљотреса који их угрожава.

Неопходно је те људе упознати са одговарајућим начином живљења и понашања у вријеме и прије земљотреса, а посебно у вријеме када се он догоди. Ово тим прије јер је проценат повређивања и погибије људи од земљотреса релативно мали (око 20%), док је највећи дио трагичних посљедица земљотреса по људе везан за њихово панично понашање (око 80%). То значи да је неопходно благовремено планирати, организовати и са становништвом извести одговарајућу обуку, гдје указати на три етапе сеизмичке превентиве:

- вријеме прије земљотреса
- вријеме главног удара
- вријеме накнадних удара и смиривања тла.

Имајући у виду напријед наведено, Планом заштите и спасавања од елементарне непогоде и друге несреће, морају се предвидјети и детаљно разрадити слиједећа питања:

1. Мјере и активности прије рушења /припремна фаза/: гдје прецизно утврдити све активности које треба провести у припремној фази, са утврђеним носиоцима датих активности, ко врши верификацију задатака, као и вријеме извршења предвиђених задатака.
2. Вријеме главног удара: овим дијелом Плана утврдити активности у најнужнијим областима /информисање, здравство и отклањање директних штета/, са јасно утврђеним носиоцима активности, временом и мјестом извршења задатака, те ко врши верификацију предузете активности.
3. Вријеме након земљотреса: како ово вријеме представља вријеме када се приступа отклањању насталих штета и планском нормализовању живота на подручју захваћеном земљотресом, у овом дијелу Плана треба у свим областима живљења /информације, здравство, организација отклањања директних штета, рашчишћавање рушевина, организација смјештаја и исхране становништва, прихват помоћи, мјере безбједности/ детаљно утврдити све задатке са јасно утврђеним извршиоцима, вријеме и мјесто извршења задатака, као и ко врши верификацију задатака и активности.

3. П О Ж А Р И

а) Пожари отвореног простора

На подручју општине Лакташи јављају се пожари на отвореном простору изазвани на: пољопривредним културама, ниском растињу, шумама, депонијама смеђа и контејнерима.

Према врсти дрвећа најосјетљивији на пожаре су четинари: смрча, јела, бијели и црни бор, те остали четинари. Ако их посматрамо према газдинским класама то су све газдинске класе шумских култура (3000) те високе шуме четинара и лишћара (1200).

Велику осјетљивост на пожаре такође могу имати и површине подесне за пошумљавање, нарочито ако су закоровљене и налазе се уз шумске комплексе.

Класификација пожара у 2014. години

Класификација пожара	Број интервенција
1	2
Стамбени објекти (стан, кућа, викендица)	4

Индустријски и пословни објекти	2
Помоћни објекти (штале, гараже и сл.)	8
Пожар на инсталацијама (плин, електроинсталације)	1
Пожар контејнера	3
Пожар димњака	12
Шумски пожари	2
Пожари ниског раслиња (ливаде, усјеви, путни појас, стрњуши, кукурузишта, дивље депоније смећа и слично)	16
УКУПНО:	50

У највећем броју случајева узрок настанка шумских пожара је људски фактор. До настанка пожара долази усљед непажње или намјерно, а то могу бити: крчење њива (у прољетном и јесењем периоду) када се запали искрчени материјал те усљед неконтролисања ватре пожар често захвати околне састојине или нпр. намјерно паљење корова од стране чобана. Далеко мањи (готово занемарљиви) узрочници могу бити муње или варничење далековода.

Што се тиче кључних фактора за настанак пожара може се уобзирити:

- Температура,
- Годишње доба,
- Влажност ваздуха,
- Јачина вјетра и
- Гориви материјал.

Шумско газдинство „Бањалука“ је за Шумску управу „Лакташи“ израдило карте на којима се налазе зоне потенцијалног ризика. На свакој карти су означени индекси опасности од пожара према различитим бојама и подијелени су у укупно пет (5) степени и то:

- Први степен (највећа угроженост) : црвена боја,
- Други степен: наранџаста боја,
- Трећи степен: свијетложута боја,
- Четврти степен: свијетлозелена боја и
- Пети степен: свијетлоплава боја

Поред одјела и одсјека на карте су нанесени и јавни путеви, шумске комуникације, осматрачнице и мјеста са зонама осматрања, водозахвати за ватрогасна возила, мјеста смјештаја средстава и опреме за гашење пожара.

Приликом осматрања и обавјештавања о насталом пожару потребно је сакупити следеће податке:

- Мјесто појаве пожара (привредна јединица, одјел односно ближа локација пожара),
- Вријеме појаве пожара (дан и час),
- Врста пожара (приземни, надземни, пожар у крошњи),
- Интензитет пожара (јачина, величина, брзина, смијер),
- Потребна помоћ, каква и од кога (вода, алат, људство и сл.),
- Најлакши приступ пожару (саобраћајнице, прилази) и
- Временски услови (јачина, смијер вјетра и сл.).

Такође, ће се по потреби од 15.05. у години увести радно вријеме, стална дежурства од 15,00 до 20,00 часова, због временских услова, о којим одлучује директор предузећа, на приједлог ревивника и референта против-пожарне заштите. Ради

ефикаснијег обавјештавања наводе се и телефонски бројеви који ће се користити у случају потребе.

Поред осматрача, осматрање у шуми врше и чувари шума вршећи своју редовну дужност, као радници запослени у предузећу, уз помоћ грађана.

б) Пожари у стамбеним и индустријским објектима

Пожари у стамбеним и индустријским објектима најчешће су изазавани: људском непажњом, несавјесним радом у производњи, несиправним електроинсталацијама, услед појаве техничке неисправности одређених машина, уређаја и других средстава, као и појавом природне непогоде и др.

На подручју Општине могући су пожари са једном од следећих посљедица:

- Већи број људских жртава,
- Већа материјална штета

Највећи број жртава се очекује на слиједећим пожарима:

- Пожар у предшколским установама,
- Пожар у основним школама,
- Пожар у хотелима и јавним установама,
- Пожар у вишеспратним објектима,
- Пожар у дискотекама и другим објектима гдје се окупља већи број људи,
- Пожар у складиштима вјештачког ђубрива која садрже амонијум-нитрат,
- Пожар у друмском сабраћају – возила која превозе опасне материје,
- Пожар на надземним резервоарима пропан-бутан улијед излијевања течне фазе испод резервоара.

Пожари који су праћени људским жртвама више година послије настанка и гашења пожара могу се појавити при слиједећим акцидентима:

- Пожари на трансформаторима који садрже пирален – трајно трафо уље,
- Пожари у аутосервисима, продавницама ауто дијелова и складишта при којима сагорјева моторно уље,
- Пожари на бензинским станицама,
- Пожари ускладиштеног вјештачког ђубрива,
- Пожари у продавницама боја и лакова,
- Пожари у пољопривредним апотекама.

У општини Лакташи могући су пожари са већом материјалном штетом и то:

- У дрвној индустрији (производња намјештаја, пилане), вишеспратним објектима за становање, бензинским пумпама,
- У војним објектима и касарнама,
- У експлозији резервоара мазута.

Припадници Добровољног ватрогасног друштва из Лакташа, који имају положен стручни испит за руководиоца гашења пожара, сходно члану 73. Закона о заштити од пожара, врше поједине стручне послове надзора који се односе на благовременост и повећање ефикасности ватрогасне интервенције, функционалност и исправност водозавхвата, хидраната, апарата за почетно гашење пожара, димовода, одлагање запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима,

на таванима и другим мјестима која представљају опасност, проходност пожарних путева и прилаза електричним разводним таблама, хидрантима, апаратима, блокадним вентилима гасних инсталација и инсталација са запаљивим течностима, забрану кориштења пламена и пушења на пожаром угроженим просторима.

4. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ (суша, сњежне падавине, поледица, киша, олујно невријеме)

Суша:

Услед метео-климатских промјена у посљедњих неколико година, у љетњем периоду, поједина подручја општине Лакташи услед суше – великих врућина, имају потребу за снабдјевањем становништва питком водом. Снабдијевање становништва питком водом врши се путем цистерне која се налази у КП „Комуналац“ а.д. Лакташи а дјелимично снабдијевање се врши и цистернама Добровољног ватрогасног друштва из Лакташа. Дјелимично снабдијевање питком водом цистернама Добровољног ватрогасног друштва врши се из разлога што су високе температуре разлог за постојање реалне опасности од избијања пожара.

Суше које су задесиле наш регион током 2003. 2007. 2008. 2011. и 2012. година биле се врло изражене, а научне студије и водећи климатски центри у региону и свијету наглашавају тај проблем, с обзиром да пројекције за бижу и даљу будућност указују да ће се тај проблем продубити још драстичније.

Година 2011.-та је била најсушнија у последњих 100 година. Август и новембар били су екстремно сушни, у Бањалуци је у августу пало 8,9 л/м², а у новембру само 5,1 л/м² кишних падавина, што овај мјесец чини најсушнијим у периоду 1883. – 2014. година.

Сњежне падавине:

Појава сњежних падавина се јавља претежно у децембру до марта мјесеца уз мање дане у мјесецу новембру. Редовно се сваке године доноси Програм рада зимске службе којим се дефинишу задаци на одржавању:

- Проходност у зимском периоду улица, тротоара, мостова, тргова и других саобраћајних површина те регионалних, локалних и некатегорисаних путева на подручју Општине,
- Спријечавање поледице на улицама, мостовима, тротоарима, трговима те регионалним, локалним и некатегорисаним путевима посипањем соли, абразивног материјала или мјешавине једног и другог,
- Машинско и ручно чишћење снијега.

Услед непроходности путева због наглог падања снијега и отежане комуникације до најугроженијих насеља организује се рашчишћавање снијега а по потреби и допремање најнеопходнијих артикала и лијекова угроженом становништву. Приоритет у чишћењу снијега имају путни правци на којима се налазе болесна лица која иду на дијализу бубрега у Дом здравља у Лакташима и мјеста гдје има смртни случај.

Олујно невријеме и град:

У анализама учесталости појаве олујних невремена, због њихове просторне ограничености и неједнолике просторне распрострањености, немогуће је добити

потпуну слику јављања, будући да се често дешава да они прођу незабиљежени на појединим метеоролошким станицама. Зато нема адекватне статистике о њиховом броју, а још мање података о разорном дејству на одређеним подручјима. Најбољи примјер за то је олујно невријеме – торнадо, које је дана 26.06.2010.године дјелимично захватило Маглајане и Петошевце.

Град је честа појава током прољетних и љетних мјесеци. Према подацима противградне превентиве Републике Српске, 2006. године је био најмањи број јављања противградних станица о појави града а највећи број јављања десио се 2008. године. Све је то последица чешће појаве екстремно високих температура, температурних колебања и повећања средње температуре. Последњи примјер града се десио 14.05.2015. године када је процијeњена штета од 2.828.225,00 КМ.

5. ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКЕ НЕСРЕЋЕ

а) техничко-технолошке несреће настале у привредним објектима

- **Преглед правних лица, с бројем локација, која по основу производних или технолошких процеса, удаљености од насеља, водотока, пољопривредног земљишта и емисија опасних материја представљају стварну или могућу опасност по људе, материјална и културна добра, инфраструктуру и животну средину:**

Дрвопрерађивачка индустрија:

- „Деветаковић“ ДОО,
- „СГ Градња“ ДОО,
- „Raidl CO“ ДОО,
- СП „Партнер“
- СП „Масив Стил“,
- „ГМП Компани“ ДОО,
- „АМ Међугорје“ ДОО,
- „Quattro Company“ ДОО,
- „ДИ Караћ“ ДОО,
- „ДИ Вукелић“ ДОО,

Индустрија текстила, коже и обуће

- „Перпер“ ДОО,
- „Lobby“ ДОО,
- „Кармен Лине“ ДОО,
- СП „Крзнарија Присташ“,
- „Луна Лине“ ДОО,

Индустрија гуме, пластике и хемије

- „Пештан“ ДОО,
- „Дисс Продукт“ ДОО,
- „Зорех Траде“ ДОО,
- „Jaksche Tehnology“ ДОО,

Остало

- Све бензинске пумпе и резервоари,
- „Техногас“ АД,
- „Техносинт“ ДОО,
- „Крас“ ДОО,
- АД КП „Комуналац“ ,
- АД КП „Будућност“,
- „Електродистрибуција“ РЈ,
- Сервиси и радионице за одржавање и оправку моторних возила,
- Станице за откуп секундарних сировина.

б) управљање производним отпадом

С циљем почетка имплементације Пројекта управљања чврстим отпадом, који финансира Свјетска банка (4 милиона USA \$) град Бањалука и још седам општина, међу њима и општина Лакташи, основали су 2003. године Јавно предузеће „Деп-от“ Бањалука. Прва фаза реализације Пројекта завршена је јула 2009. године, када је започела реализација друге фазе.

У оквиру реализације прве фазе Пројекта управљања чврстим отпадом извршена је реконструкција управне зграде и приступних саобраћајница, уградња колске ваге, израда пројекта санације и проширења депоније, набавка машина за рад депоније, као и пластичних контејнера за одвојено сакупљање отпада. У оквиру друге фазе завршена је изградња радног платоа и лагуне оборинских вода на депонији.

Поред мијешаног комуналног отпада, на који се односи највећи дио, у остале врсте одложеног отпада сврстан је: отпад са зелених површина, дивљих депонија, клаонички отпад и неопасни технолошки отпад.

в) Преглед бензинских пумпи

На подручју општине Лакташи егзистирају сљедеће бензинске станице:

1. „Пројект Инжењеринг“, Трн
2. „Петрол“, Трн
3. „Дујаковић“, Гламочани
4. „Нестро Петрол“, Трн, Лакташи и Чардачани
5. „Ћубић“, Гламочани
6. „Супер Петрол“, Клашнице и Друговићи
7. „Кубик ас“, Јакуповци
8. „Глигић“, Јакуповци и Лакташи
9. „Брчко Гас“, Лакташи
10. „Нешковић“, Лакташи
11. „Вицановић“, Лакташи
12. „О' Кеи“, Кобатовци
13. „Петрол“, Петошеви
14. „Агроцентар“, Косијерово и
15. „Ћејић“, Кришковци.

г) техничко – технолошке несреће изазване у саобраћају

Потенцијални ризик услед превоза средстава за заштиту биља (пестицида) у периоду фебруар – јули када се најинтензивније примјењују. Најфреквентнији превоз пестицида је на комуникацији Градишка – Бањалука и Клашнице – Прњавор. Превоз се углавном врши доставним возилима, теретним транспортним возилима до 800 кг (мањим) и 3,5 тона (веће) носивости.

Посебан ризик представља превоз нафте и нафтних деривата, хемикалија и других опасних материја на територији општине Лакташи.

6. ЗДРАВСТВЕНИ РИЗИЦИ

Носилац примарне здравствене заштите на подручју општине Лакташи је Дом здравља „Др Младен Стојановић“. Он примјењује модел породичне медицине у области примарне здравствене заштите што је резултат активног учешћа ове установе у процесу реформе здравственог система.

Основне дјелатности дома здравља су:

1. Породична медицина,
2. Здравствена заштита предшколске дјеце,
3. Здравствена заштита жена,
4. Стоматолошка здравствена заштита,
5. Лабораторијска, радиолошка и друга дијагностика, вакцинална служба,
6. Служба хитне медицинске помоћи,
7. Физикална медицина и рехабилитација (ЦБР),
8. Здравствена заштита менталног здравља (ЦМЗ) и
9. Хигијенско епидемиолошка Служба (ХЕС).

У 2014. години, дом здравља је радио са:

1. 16 тимова породичне медицине,
2. 2 тима здравствене заштите предшколске дјеце,
3. 2 тима за здравствену заштиту жена и омладине,
4. 3 тима стоматолошке службе,
5. службом хитне помоћи,
6. тимом медицинско-биохемијске лабораторије и
7. ЦМЗ, ЦБР, ХЕС и вакциналном службом.

Како би се здравствена заштита приближила кориснику и омогућила доступност секундарне здравствене заштите, у дому здравља су организоване специјалистичке, консултативне услуге секундарног нивоа: интернисте, хирурга, ОРЛ, дерматолога, ортопеда, кардиолога. Поред дома здравља, примарна здравствена заштита се врши и у четири (4) амбуланте, и то у Трну, Александровцу, Кришковцима и Слатини.

Од септембра 2009. године у функцији је и Центар за дијализу. У центру за хемодијализу у Лакташима уложено је 5 милиона КМ. Центар тренутно пружа услуге за око 70 пацијената с подручја ове Општине и околних мјеста, а третмане хемодијализе може да пружи за око 160 пацијената.

Дом здравља обезбјеђује становништву општине Лакташи квалитетну и свеобухватну примарну здравствену заштиту. Уочен је пораст броја обољелих од масовних незаразних болести (кардиоваскуларне болести, дијабетес, малигне болести) и што је још значајније све су присутније код радно способног становништва те представљају озбиљан социјално-медицински и здравствено политички проблем због одсуствовања са посла, инвалидитета и раног умирања. У последње вријеме примјетан је такође пораст заразних болести (морбили и туберкулоза).

Велики број прегледа међу којима значајан број заузимају сложене хитне интервенције у поподневним и ноћним сатима намећу потребу за формирањем Екипе хитне медицинске помоћи што изискује финансијску помоћ од локалне заједнице како би се побољшало задовољство становништва и одржао добар квалитет здравствене заштите.

а) опасности по људе

На подручју Општине кроз извјештаје о хигијенско-епидемиолошкој ситуацији појава заразних болести карактерише већи број пријављених и регистрованих заразних и паразитских обољења.

Епидемије заразних болести које су пријављене и регистроване узроковане су најчешће узрочницима из групе цријевних болести. У последњих пет година на територији Општине нису уочена ендемска жаришта заразних болести.

Заразне болести, њихови узрочници и путеви преношења су болести које се најчешће пријављују и региструју, али и болести које представљају потенцијалну пријетњу за становништво општине Лакташи посматрајући епидемиолошку ситуацију у региону.

Кретање заразних болести у 2013. години:

1.	Varicella	B01	123
2.	Tonsillitis acuta	J03	38
3.	Gastroenteritis	A09	122
4.	Parotitis	B26	1
5.	Tuberculosis pulm.	A15	6
6.	Meningitis serosa	G00	3
7.	Herpes zoster	B02	40
8.	Intoxicatio alim.	A05	11
9.	Sepsis	A40	7
10.	Mononucleosis	B27	18
11.	Trichomoniasis	A59	1
12.	Influenza	J11	50
13.	Pneumonia	J15	13
14.	Morbus lyine	A69.2	16
15.	Q-febris	A78	1
16.	Scabies	B86	1
17.	Erysipelas	A46	2
18.	Brucelosis	A23	1
19.	Salmonelosis	A02	2
20.	Hepatitis A virosa	B15	1
21.	Hepatitis C virosa	B18	1

22.	Candidiasis	B37	1
23.	Mycosis	B49	1
24.	Scarlatina	A38	1
	SVEGA:		461

Кретање заразних болести у 2014. години:

1.	Infectiones intestinales	A09	203
2.	Varicella	B01	124
3.	Herpes zoster	B02	48
4.	Meningitis serosa	A87.0	2
5.	Septicaemia	A40	7
6.	Influenza	J10-J11	50
7.	Tonsillitis strept.	J03	118
8.	Tuberculosis	A15-A18	14
9.	Pneumonia bact.	J15-J18	29
10.	Intoxicaciones alimentariae bact.	A05	29
11.	Q-febris	A78	1
12.	Parotitis epidemica	B26	3
13.	Mononucleosis	B27	20
14.	Scabies	B86	2
15.	Morbus Lyme	A69.2	13
16.	Erysipelas	A46	2
17.	Salmonellosis alise	A02	6
18.	Hepatitis A virosa	B15	1
19.	Hepatitis C virosa	B18	6
20.	Scarlatina	A38	6
21.	Febris hemoragica	A96	1
22.	Enterobiasis	B80	3
23.	Febris West Nile	A92.3	1
24.	Hepatitis B virosa	B16	1
25.	Leptospirosis	A27	3
26.	Bolest usta, šaka i stopala	B09	9
27.	Ujed psa	W54	5
28.	Pediculosis	B85	1
	UKUPNO:		708

Заразне болести – опасност по људе (узрочници, особине и начин преношења)

Обољење	Узрочници и њихове особине	Начин преношења
1	2	3

Варичела/водене оспице	Херпес вирус, налази се у болесниковој гуши, крви -отпоран у спољној средини	Преноси капљицама преко ваздуха, кашљањем или кијањем, непосредним контактом са секретом из мјехурића
Гастроентероколитис	Бактерије	Неадекватна припрема хране, подгријана јела од меса, морских плодова, млијека и пекарски производи
Тровање храном	Сојеви жутог стафилокока, коагулаза и др.	Путем хране
Салмонелоза	Салмонела, инвазивна бактерија	Конзумирање хране анималног поријекла, контаминиране салмонелом и њеним токсином
Инфективна мононуклеоза	Вируси, напада Б лимфоците	Путем пљувачке, рјеђе трансфузијом крви
Грипа	Три типа вируса (А,Б,Ц), изазивају појаву епидемија и пандемија	Капљичним путем (говор, кијање, кашљање, руковање)
Ентероколитис	Бактерије, вируси и цријевни паразити	Конзумирањем контаминиране хране и воде, прљавим рукама итд.

Херпес зостер	Јако инфективан	Код људи чији је имуни систем ослабљен, који су пребољели овчије богиње (варичеле), могу се појавити у било ком добу
ТБЦ	Бактерија Микобактеријум туберкулозе (плућа, централни нервни систем, лимфни систем, циркулаторни систем, бубрези, кости и зглобови) -отпорна у спољашњој средини	Капљицама преко ваздуха, кашљем, кијањем или непосредним контактом са секретом из мјехурића
Бруцелоза	Бактерија – отпорни микроорганизми на сушеној и нижој температури	Људи се заражавају употребом некуханог млијека или млијечних производа које потичу од заражених животиња, директним контактом са зараженим животињама односно њиховим секретима и ткивом. Шири се респираторним путем, преко прашине
Грозница West Nil	Флавивирус из групе Ц	Убодом зараженог комарца
Лајмска болест	Изазива реуматолошке и кардиолошке симптоме	Уједом крпеља врсте ixodes
Q - грозница	-Отпорне у спољашњом свијету, -осјетљива на уобичајене антисептике Убија их топлота преко 70 ⁰ С а релативно отпорне на ниске температуре и влажност	Најчешће се човјек инфицира у директном контакту са обољелим животињама (млијеко, кожа и др.) рјеђе удисањем прашине, преко одређених врста крпеља
Хеморагичне вирусне грознице	Хентавирус	Вируси улазе у организам преко

		коже убодом инсекта, аеросолима екскрета заражених глодара, храном клоја је била у контакту са екстретима заражених глодара
--	--	---

Значајан пад морбидитета (оболијевања), условљен смањењем учесталости вакцинама превентабилних инфекција (рубеола, заушњаци, мале богиње, велики кашаљ) и инфекција повезаних са основним хигијенским и здравственим навикама (инфекције гастроинтестиналног тракта, шуге, заразне жутице). Верификована је значајно већа учесталост инфекција узрочницима инфективне моноклеозе и Лајмске болести, које су у специфичном односу са имуним системом, као и обољења која су резултат имунодефицијенције, попут херпес зостера. Измјене имунолошког статуса и повећана микробна резистенција су основ, значајног повећања морталитета (умирања) инфективних болести.

Несигурна епидемиолошка ситуација на подручју општине Лакташи се посљедњих година одржава, поред осталог и због:

1. Неријешеног питања хигијенског уклањања отпадних и канализационих вода. Наиме, на подручју територије општине Лакташи, отпадне и канализационе воде се уклањају на нехигијенски начин тако што се на урбаном подручју града непричишћене канализационе воде путем канализационог система испуштају у ријеку Врбас, као и друге реципиенте, док у руралним подручјима питање одводње канализационих вода је у потпуности нерјешено.
2. Нерјешеног питања снабдјевања свог становништва на територији општине Лакташи довољном количином хигијенски исправном водом за пиће. Још увијек значајан број становника општине Лакташи користи несигурну воду за пиће, а не мали број становника нема довољно хигијенски исправне воде, а нарочито у љетном периоду и у вријеме суша.
3. Загађености животне средине, а нарочито аерозагађење које је све веће и веће на урбаном подручју општине Лакташи. То је, прије свега, у знатној мјери присутно у зимском периоду, због великог броја индивидуалних кућних ложишта и одсуства потпуне контроле исправности ложишта, као и контроле квалитета погонског горива у њима.
4. Социјалне угрожености становништва које је све присутније, а које се негативно одражава и на здравствено стање људи, првенствено кроз исхрану, хигијенски стандард, здравствену заштиту и др.

б) опасност по животиње

Зоонозе су најопасније болести које се преносе са животиња на људе. Међу најзначајнијима болестима су: антракс, бјеснило, листериоза, бруцелоза, кју грозница, туберкулоза, птичији грип, лептоспироза, трихинелоза и салмонела. Наведене болести се могу на различите начине пренијети на људе тј. путем хране (салмонела, листерноза, туберкулоза, трихинелоза, бруцелоза), путем ваздуха (бруцелоза, кју грозница, птичији грип, антракс) или наношењем озљеда на кожи (бјеснило, антракс).

Постоји потенцијални ризик од појаве птичијег грипа, заразне болести коју узрокује вирус и гдје је смртност код перади и 100%, а на људе се болест преноси непосредним контактом са обољелих животиња и смртност код људи је преко 80%.

в) опасност по биље

Биљне болести на културама у пољопривреди су углавном контролисане примјеном хемијских, биолошких и механичких мјера. Послењих година актуелан је проблем са штеточином губар (*Lymantia dispar*) који је изазвао доста проблема у воћарству а поготово у шумарству. У многим дијеловима свог ареала изазива голобрсте на великим површинама. Због озбиљности оштећења и посљедицама које изазива, Шумска управа „Лакташи“ врши контролу његове бројности како би се благовремено лоцирало жариште и његовим санирањем спријечила већа штета.

Поред губара најзначајнија штеточина у четинарским шумама и културама су поткорњаци (*Scolytidae*), јављају се као секундарне штеточине и за њихову појаву треба да се испуне одређени услови, а прије свега довољан број физиолошких ослабљених стабала. Како би се бројност поткорњака одржала у бројности која не угрожава здравствену стабилност састојина Шумска управа сваке године поставља феромонске клопке и уклања физиолошки ослабљена стабла.

7. ПОДАЦИ О ОСТАЛИМ НЕСРЕЋАМА

а) неексплодирана убојна средства

Минско експлозивна средства на локацијама за смјештај муниције код оружаних снага БиХ (касарна у Маховљанима) и полиције Републике Српске (у Трну), као и минско-експлозивна средства у трговинама, код предузећа која служе за обављање редовне дјелатности (грађевинска предузећа и др.) се чувају у складу са прописима, али могу представљати потенцијалну опасност уколико би дошло до непоштовања мјера безбједности при чувању, транспорту и експлоатацији наведених средстава.

Исто тако, сама чињеница да је послје рата, код становништва, остало доста наоружања, муниције и минско-експлозивних средстава, представља потенцијалну опасност по људске животе и имовину. Само у току прошле године, у сарадњи са Полицијском станицом у Лакташима, прикупљено је и уништено 1.776 комада разних минско-експлозивних средстава и 500 грама експлозива. Уништавање минско-експлозивних средстава врши се на војном полигону Мањача.

б) авионска несрећа

Локација аеродрома у Маховљанима, на територији општине Лакташи, представља реалну потенцијалну опасност од авионске несреће. На истом аеродрому се одвија војни и цивилни ваздушни саобраћај.

Војни дио аеродрома у последње вријеме није активан.

Цивилни ваздушни саобраћај се одвија и са руководством аеродрома је успостављена успјешна сарадња када је у питању заштита и спасавање. Редовно се одржавају вјежбе заштите и спасавања у којима учествују аеродромске службе и цивилна заштита општине Лакташи (припадници Добровољног ватрогасног друштва, црвеног крста и дома здравља).

ИДЕНТИФИКАЦИЈА И АНАЛИЗА РИЗИКА

Идентификација и анализа ризика односи се на природне ризике који укључују хидрометеоролошке, геолошке, биолошке и еколошке ризике с обзиром на учесталост јављања.

1. Укупна листа хидрометеоролошких ризика

Идентификовани ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Велике кишне падавине		+
Град		+
Суша	+	+
Висок снијег и сњежни наноси		+
Олујно невријеме		+

2. Геолошки ризици

Идентификовани земљотреси у Бања Луци и околини магнитуде $M \geq 4.5$ по Рихтеру који су се десили, одабрани су као листа репрезентативних ризика.

Идентификовани земљотрес Бања Лука и околина		Ризици	
вријеме	магнитуда	стални	потенцијални
27.10.1969.	6,6		+
26.10.1969.	5,6		+
31.12.1969.	4,9		+
08.04.1984.	4,8		+
03.06.1990.	4,5		+
20.02.1996.	4,7		+

Одабрани земљотреси по сљедећим карактеристикама:

- Највећих магнитуда са епицентром у околини Бања Луке (радијуса 50 км)
- Имали су највеће последице на људе, имовину, инфраструктуру и околину
- Карактеристични за регион

3. Биолошки ризици:

Епидемије, заразне болести које нападају људе, животиње и намирнице биљног и анималног поријекла:

Идентификовани ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Птичији грип		+
ТБЦ	+	+

Ризици штетни за здравље биља

Идентификовани ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
губар	+	+
поткорњак	+	

Ризици штетни за здравље животиња

Идентификовани ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Антракс		+
Бјеснило		+
Бруцелоза		+
Кју грозница		+

4. Пожари

ПОЖАРИ – идентификовани ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Пожари контејнера – смећа	+	
Пожари ниског растиња	+	+
Пожари у шумама – засади црногорице		+
Пожари у стамбеним објектима	+	+
Пожари у помоћним објектима		+
Пожари у јавним установама		+
Пожари у ноћним клубовима, барови и дискотеке	+	+
Пожари у тржним центрима		+
Пожари на индустријским објектима		+
Пожари електро инсталација		+
Пожари на саобраћајним средствима		+
Пожари на депонији		+

5. Индустијски ризици

Подручје индустријских ризика обухвата несреће у: индустријским погонима, депонијама опасних материја, гасоводима, подземним и површинским коповима.

Индустријски ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Земљотрес		+
Олујни вјетар		+
Пожари	+	+
Експлозије		+
Поплаве		+
Отровни гасови и хемикалије		+
Загађење воде за пиће		+
Испуштање штетних материја из инд. постројења у водотоке		+

6. Остали ризици

Остали ризици	Ризици	
	стални	потенцијални
Складишта муниције и минско-експлозивних средстава		+
Неексплодирана убојна средства		+
Тероризам		+

Класификација укупне листе ризика према степену ризика:

РИЗИК	СТЕПЕН РИЗИКА		
	Висок ризик	Просјечан риз.	Низак ризик
Земљотрес	+		
Поплаве	+		
Експлозије	+		
Пожари		+	
Загађење воде за пиће		+	
Дуготрајни прекид снабдевања електричном енергијом једног већег подручја		+	
Рушење брана и плављење		+	
Депоније опасних материја		+	
Испуштање штетних материја у водотоке		+	
Истицање процједних вода из регионалне депоније у Рамићима		+	

Емисија штетних полутаната		+	
Олујни вјетар			+
Екстремне температуре			+
Прекид снабдевања нафтом и топлотном енергијом на дужи период			+

АНАЛИЗА РИЗИКА (Анализа сценарија и капацитета)

ЗЕМЉОТРЕСИ

За репрезентативну листу ризика из категорије земљотреси за које су урађени сценарији одабрани су по следећим критеријима:

- Земљотреси највећих магнитуда на територији града Бања Лука (и околине)
- Земљотреси са листе имали су највеће посљедице на људе, имовину, инфраструктуру и околину
- Да су карактеристични за регију

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					
Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично-катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи					5
	Имовина					5
	Животна средина		2			
	Инфраструктура				4	

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив	Прије инцидента:	За вријеме инцидента:	Послије инцидента:

сценарија	(закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	(капацитети за одговор и смањење посљедица)	(капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	А

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

Процјена учесталости/вјероватноће

Процјена учесталости/вјероватноће прије свега се односи на временски период посматрања. Када говоримо о катастрофалним земљотресима који се углавном дешавају у истим геолошким условима могуће је на основу карата за различите повратне периоде размотрити учесталост/вјероватноћу њиховог понављања.

Процјена посљедица

Анализе које су до сада урађене вршиле су се само на основу расположивих података о ефектима које су анализирани земљотреси изазвали по људе, имовину, инфраструктуру и околину. Стога их треба узети са строгом резервом. Да би се извршила прецизнија процјена ефеката поновљеног земљотреса морала би се узети у обзир сљедећи параметри:

1. начин градње у вријеме дешавања конкретног земљотреса и данас,
2. насељеност у епицентралној зони анализираног земљотреса у вријеме дешавања конкретног земљотреса и данас,
3. анализа инфраструктуре,
4. детаљно анализирати опште и локалне геолошке карактеристике регије,
5. када је у питању ефекат који земљотрес има на људе, од великог значаја је понашање становништва за вријеме и послије дешавања земљотреса. Неки показатељи говоре да су чак 30% мањи ефекти земљотреса на људе, као што су смртност и повређивање уколико су они адекватно едуковани, информисани о понашању за вријеме и послије дешавања земљотреса.

ПОПЛАВЕ

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					

Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично-катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи	1				
	Имовина				4	
	Животна средина		2			
	Инфраструктура				4	

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	А

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

ПОЖАРИ

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија и Плану заштите од пожара.

Матрица ризика

Посљедице	Учесталост /вјероватн.	Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично-катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи			3		
	Имовина				4	
	Животна средина				4	
	Инфраструктура		2			

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	А

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ (суша, сњегне падавине, поледица, киша, олујно невријеме)

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					
Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично-катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи		2			
	Имовина				4	
	Животна средина		2			
	Инфраструктура	1				

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	Б

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

ТЕХНИЧКО – ТЕХНОЛОШКИ РИЗИЦИ

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					
Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично-катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи				4	
	Имовина				4	
	Животна средина				4	
	Инфраструктура		2			

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	А

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

ЗДРАВСТВЕНИ РИЗИЦИ

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					
Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично- катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи				4	
	Имовина	1				
	Животна средина			3		
	Инфраструктура	1				

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	Б

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

ОСТАЛИ РИЗИЦИ (НУС-а, складишта муниције, тероризам и др.)

Детаљна анализа репрезентативних ризика дата је у бази сценарија.

Матрица ризика

Учесталост /вјероватн.	Често (5)					
	Поуздано (4)					
	Дешава се (3)					
	Ријетко (2)					
	Скоро никада (1)					
Посљедице		Безначајно (1)	Мања штета (2)	Трајна штета (3)	Велика штета (4)	Критично- катастрофа (5)
Ризичне групе	Људи				4	
	Имовина				4	
	Животна средина				4	
	Инфраструктура				4	

Легенда:

	Врло висок ризик
	Висок ризик
	Просјечан ризик
	Низак ризик
	Врло низак ризик

Матрица процјене капацитета

Сценариј ризика	Процјена капацитета		
Број и назив сценарија	Прије инцидента: (закони, процјена, планови, процедуре, превентивне мјере и др.)	За вријеме инцидента: (капацитети за одговор и смањење посљедица)	Послије инцидента: (капацитети за опоравак)
Сценариј бр:	Б	Б	А

Легенда:

А	Потребне велике промјене
Б	Потребно прилагођавање
В	Не треба ништа мијењати

Расположиве снаге:

По избијању ризика на спашавању повријеђених лица прво ће се ангажовати екипе дежурних служби: прве медицинске помоћи Дома здравља, Добровољног ватрогасног друштва, Полицијске станице, Црвеног крста, Ронилачког клуба „Гњурац“, Центра осматрања, обавјештавања и узбуњивања и друге дежурне службе органа и организација на територији Општине.

Дежурне службе ће обавијестити надлежне органе који ће активирати сlijедеће снаге заштите и спасавања:

- За руковођење заштитом и спасавањем активирати Општински штаб за ванредне ситуације и Штабове за ванредне ситуације мјесних заједница,
- Мобилисати - Ангажовати:
 - Привредна друштва и правна лица носиоце послова и задатака у провођењу мјера заштите и спасавања на територији општине Лакташи.
 - Специјализоване јединице цивилне заштите:
 - вод за асанацију терена – 46 припадника,
 - вод за спасавање од пожара – 37 припадника,
 - вод за спасавање на води и под водом – 21 припадник,
 - вод за спасавање из рушевина – 28 припадника,
 - вод прве медицинске помоћи – 26 припадника,
 - вод за евакуацију и збрињавање – 43 припадника
 - ветеринарско одјељење – 12 припадника
 - јединице цивилне заштите опште намјене,
 - други органи и организације и удружења грађана и грађани.

Ангажовање наведених друштава, органа и јединица вршит ће се према приоритетима ризичних група, оспособљености истих за спровођење појединих мјера заштите и спасавања и расположивом опремом за спашавање.

У случају недостатка снага и средстава затражит ће се помоћ сусједних општина и градова, републичких органа, војске и полиције.

ЗАКЉУЧЦИ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА

Процјеном угрожености општине Лакташи од природних и других несрећа постигнути су одређени циљеви:

- Систематизована је листа идентификованих главних ризика свих врста који могу узроковати природне и друге несреће у општини Лакташи. Идентификацијом су обухваћени стални и потенцијални ризици.
- Процјена утицаја идентификованих ризика на људе, имовину, инфраструктуру и околину.

- На бази идентификованих ризика, као и изложености ризицима извршено је димензионирање ризика, односно лоцираност ризика, њихова учесталост/вјероватноћа, узроци и посљедице.
- Процјена капацитета – превентивног и интервентног – за одговор на ризике од несреће који пријете Општини од природних и других несрећа, као и процјена превазилажења посљедица несреће.

Приједлози мјера о могућностима ризика од несрећа

1. Хидрометеоролошки ризици

- Апсолутна заштита од поплава, посебно у условима климатских промјена, није могућа. Да би се на најмању мјеру свеле материјалне штете и штете по околину, као и губици људских живота потребно је унаприједити и даље развијати систем заштите и спасавања људи и материјалних добара од ове природне несреће.
- Подручје општине Лакташи изложено је опасности од бујичних водотока.
- Заштита угрожених подручја најефикасније се може извести изградњом заштитних објеката и система (насипи, регулације ријечних корита, ободни и одводни канали и др.).
- Постојеће заштитне објекте потребно је редовно и квалитетно одржавати и надограђивати и управљати на одговарајући начин.
- Потребно је још више унаприједити сарадњу са ХЕ „Бочац“ у вези благовремене најаве регулације испуштања вода из хидроакумулације, као и са Републичким хидрометеоролошким заводом и другим органима и службама.
- Извршити увезивање осматрачког система Републичког хидрометеоролошког завода Републике Српске, Цивилне заштите општине Лакташи и Републичког центара осматрања, обавјештавања и узбуњивања, и ХЕ Бочац као и ЈУ Воде Српске како би се лакше и у краћем времену дошло до тачних информација о кретању поплавног таласа.
- На смањење материјалних штета у великој мјери се може утицати одговарајућим просторним планирањем.

2. Геолошки ризици

- Поштовање и спровођење прописа и одредби техничке нормативе код планирања, пројектовања и изградње у сеизмичким активним подручјима на територији општине Лакташи.
- Утврдити типове стамбене изградње и каснијих интервенција.
- Разрадити и спровести програм едукације о понашању прије, за вријеме и после дешавања земљотреса. Посебно је потребно извршити едукацију ризичних група (дјеце школског и предшколског узраста, старијих лица који спадају у најугроженије категорије и др.). Нарочито је важно да људи буду

узнати да је појава накнадних удара послије овако снажних потреса нормална појава и дио процеса ослобађања сеизмичке енергије.

- Обезбиједити могућност благовременог и истинитог обавјештавања становништва о стању и збивањима која се дешавају на простору угроженом земљотресом.

3. Пожари

- На основу наведених података може се закључити, да је тренутно стање у области заштите од пожара задовољавајуће и то:
 - Броју добровољних ватрогасаца, старосној структури и материјално-техничкој опремљености добровољног ватрогасног друштва.
 - Код образовних и институција културе, органа и организација, већег броја привредних друштава и дијелом заједница етажних власника.
 - У значајној мјери код заједница етажних власника до шест спратова.
 - Шумска управа „Лакташи“ подигла је ниво организованости, опремљености и оспособљености својих радника у погледу заштите и спасавања од пожара.
- И даље радити на материјално-техничком опремању и обучавању како ватрогасних јединица и друштава, тако и предузећа и других правних лица.
- Преко средстава информисања редовно указивати становништву на опасности којем пријете изазивањем пожара као и његовима посљедицама по људе и имовину.
- Приликом подизања нових шумских засада – култура неопходно је узети у обзир отпорност појединих врста на пожаре, планирати изградњу противпожарних путева, просјека, каптажа, базена за воду и сл.
- Израда квалитетних годишњих Плана активности у припреми и спровођењу мјера заштите и спасавања од шумских и других пожара на територији Општине.

4. Технички ризици

а) привредни и индустријски капацитети

- Извршити разраду оперативних планова заштите и спасавања на свим нивоима, као и обученост извршилаца у њиховом спровођењу сходно појави разних акцидентата/ризика.
- Појачати учесталост инспекцијских и других превентивних контрола.
- Потребно је предузети мјере обнове постојећих МТС и опреме заштите и спасавања и усклађивање исте са важећим стандардима и прописима.

- Неопходно је редовно вршити контролу (провјеру) и санацију свих складишта опасних материја, придржавати се прописа у вези са складиштењем и чувањем истих.
- И даље радити на праћењу емисије појединих полутаната, укључујући информације о врстама и количинама емисија штетних материја, те успоставити и ажурирати катастар емисије полутаната и онечишћивача у атмосфери.
- Обавезна примјена оперативних планова са конкретним задужењима за руководства предузећа, органа и организација и других радника укључујући све радне и материјално-техничке капацитете (средства) у циљу заштите и спасавања од разних ризика.
- Израдити планове превентивног дјеловања – упозорења, узбуњивања, евакуације људи и материјалних добара.
- Успоставити континуирани надзор-контролу над специфичним отпадом, као и провјеру заштите од акцидената на депонији и евентуалне појаве дивљих депонија.

б) у саобраћају

Природне несреће могу да узрокују прекид саобраћаја на дужи период што може озбиљно да поремети многе основне функције живота и привреде, али се оне дешавају релативно ријетко. Влада Републике Српске је усвојила Стратегију безбједности саобраћаја Републике Српске, а Општина је формирала Форум за безбједност на нивоу општине Лакташи.

Досљедњим спровођењем мјера утврђених наведеном стратегијом као и одлукама Форума за безбједност општине Лакташи требао би да се смањи број саобраћајних незгода на путевима, а како слиједи:

- Провођењем законских и подзаконских аката, те програмских и планских докумената (сигурност цестовне инфраструктуре, разматрање безбједности још од фазе пројектовања),
- Стварање сврсисходног, адекватног и одговорног система управљања ризицима у саобраћају – информациона - техничка база података,
- Процјена и планирање контролних прегледа ризичних мјеста и дионица путева/путних објеката,
- Медијске кампање којим промовисати мјере заштите посебно угрожених категорија,
- Досљедно спровођење законом прописаних мјера.

5. Здравствени ризици

Епидемије заразних обољења

- Улоге и задаци који су дефинисани Планом припремљености за пандемијску грипу (гдје утврђен систем кризног комуницирања и ланац заповиједања) је примјенљив у свим кризним ситуацијама, са адаптацијом који ће диктирати актуелна ситуација. Потребни су детаљни микропланови.

- Јачати и одржавати капацитете за рано откривање, процјену, пријављивање и извјештавање догађаја, тј. брз јавно-здравствени одговор као и координација свих релевантних здравствених установа.
- Предузимање превентивних мјера како би се спријечило ширење и смањено терет болести (хигјенско-санитарне мјере, вакцинација, терапија).
- Обука здравствених радника за кризне ситуације (планирање, алокација ресурса) и едукација становништва о превенцији заразних болести.
- Редовно и плански вршити набавку вакцина и антивиралних лијекова, тестова за дијагностику и др.
- Подићи и унаприједити ниво комуникације са медијима и становништвом.
- С обзиром на начин преношења и путеве ширења болести, планови за сузбијање заразних болести би требали бити прилагођени и групама заразних болести.
- Остварити што бољу координацију здравствених установа са другим структурама система заштите и спасавања у Општини (општински штаб за ванредне ситуације, Полицијска станица, медији, други органи и организације).

Заштита биља и загађење пољопривредног земљишта

- Успостављање ефикасног сталног система контроле за праћење и провођење мјера и надокнаду штета.
- Вршити сталне обуке и едукације произвођача, власника, служби као и осталих укључених у системе.
- Израдити планове за рјешавање хитних и евентуалних кризних ситуација.

Болести животиња

- Појава заразних болести животиња има озбиљне и далекосежне посљедице по ветеринарско здравство, као и социо-економске посљедице будући да исте утичу на производњу и трговину живих животиња и производа животињског поријекла.
- Потребно је осигурати континуирано подизање свијести грађана о могућим ризицима и мјерама превенције, поступцима за брзо реаговање, те вршење сталних обука и едукације свих укључених у процес.
- Стално јачање капацитета овлашћених ветеринарских лабораторија.

Наведене приједлоге и закључке неопходно је спроводити уз пуну координацију субјеката на територији Општине и шире, и у том правцу потребно је предузети слиједеће активности:

- Донијети Програм развоја цивилне заштите у области заштите и спасавања за период 2015-2020. године, којим дефинисати развој структура система заштите и спасавања у Општини, материјално-техничко опремање сходно савременим токовима и појавама ризика,

- Редовно вршити процјену угрожености Општине од постојећих као и појаве нових природних и других опасности и њихов утицај на ризичне групе (људе, имовина, инфраструктура, околина и др.),
- Пратити, оспособљавати и одређивати постојеће и нове субјекте од интереса за заштиту и спасавање на територији Општине,
- Оспособљавати кадровски и материјално постојеће снаге заштите и спасавања на територији Општине (штабови за ванредне ситуације, јединице и тимове цивилне заштите и др.).

САДРЖАЈ:

У В О Д.....	- 2 -
ОПШТИ ДИО ПРОЦЈЕНЕ УГРОЖЕНОСТИ	- 3 -
1. Положај и карактеристике територије општине Лакташи.....	- 3 -
2. Становништво.....	- 15 -
3. Инфраструктура	- 16 -
ВЕТЕРИНАРСКИ КАПАЦИТЕТИ.....	- 19 -
ПОСЕБНИ ПОКАЗАТЕЉИ.....	- 24 -
1. П О П Л А В Е	- 24 -
2. З Е М Љ О Т Р Е С.....	- 27 -
3. П О Ж А Р И	- 34 -
4. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ (суша, сњежне падавине, поледица, киша, олујно невријеме).....	- 37 -
5. ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКЕ НЕСРЕЋЕ	- 38 -
6. ЗДРАВСТВЕНИ РИЗИЦИ	- 40 -
7. ПОДАЦИ О ОСТАЛИМ НЕСРЕЋАМА	- 45 -
ИДЕНТИФИКАЦИЈА И АНАЛИЗА РИЗИКА.....	- 46 -
1. Укупна листа хидрометеоролошких ризика.....	- 46 -
2. Геолошки ризици.....	- 46 -
3. Биолошки ризици:	- 47 -
4. Пожари.....	- 47 -
5. Индустијски ризици	- 48 -
6. Остали ризици	- 48 -
Класификација укупне листе ризика према степену ризика:	- 48 -

АНАЛИЗА РИЗИКА (Анализа сценарија и капацитета).....	- 49 -
ЗЕМЉОТРЕСИ.....	- 49 -
ПОПЛАВЕ.....	- 50 -
ПОЖАРИ.....	- 51 -
ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ (суша, сњежне падавине, поледица, киша, олујно невријеме).....	- 52 -
ТЕХНИЧКО – ТЕХНОЛОШКИ РИЗИЦИ.....	- 53 -
ЗДРАВСТВЕНИ РИЗИЦИ.....	- 54 -
ОСТАЛИ РИЗИЦИ (НУС-а, складишта муниције, тероризам и др.).....	- 55 -
Расположиве снаге:.....	- 56 -
ЗАКЉУЧЦИ И ПРИЈЕДЛОГ МЈЕРА.....	- 56 -
Приједлози мјера о могућностима ризика од несрећа.....	- 57 -
1. Хидрометеоролошки ризици.....	- 57 -
2. Геолошки ризици.....	- 57 -
3. Пожари.....	- 58 -
4. Технички ризици.....	- 58 -
5. Здравствени ризици.....	- 59 -
Епидемије заразних обољења.....	- 59 -
Заштита биља и загађење пољопривредног земљишта.....	- 60 -
Болести животиња.....	- 60 -